

קונטרס

הבינוני

שבועות - נשא ארה"ק
תש"פ

שנה ב' חוברת ל"ה

שיעורי

הרב שמעון שפיצער שליטיא
הנלמדים בבית המדרש 'בית אהרן'
רח' פחד יצחק 5, ביתר עילית ת"י

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

A PROJECT OF

שמעו ותחי נפשכם!!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש
הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה
והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

קול הביני

בארה"ב

718-686-8300

ארץ ישראל

072-257-7726

להצטרף לקבלת השיעורים או החבורות

באימייל ולשלוח הערות:

info@lomdoschasidus.com

H0722577726@gmail.com

347.351.2400 / 053.311.0743

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליטיא

תוכן עינים

מדור אמונה ובטחון שיעור נ"ג

בטחון כהכנה לקבלת התורה

ביום הזה באו מדבר סיני \ סגולת הימים חוזרת וניעורה \ בשבועות האור מאיר במלואו \ עיקר ובסיס לתורה \ עבודת החיים \ הכל תלוי במידת הבטחון \ וישימו באלוקים כסלם \ בטח בה' ועשה טוב \ מדרגתו הנמוכה של השומר כוחות נפשו \ מקור מידת הדחינות \ לא תעלה במעלות על מזבחי \ קבלה אמיתית לצורך חלות הקידושין \ אנכי ה' אלוךיך \ אשר הוצאתיך מארץ מצרים \ שורש כל המצוות \ לא יהיה לך אלהים אחרים \ הזהירות שלא לחצות את הקו \ תאוות הבטחון באחרים \

יום שני פרשת נשא (שבועות בחו"ל) - ב' סיון ה'תש"פ

נחיצות היראה לקבלת התורה

פתח באהבה וסיים ביראה \ אשר ילמדון ליראה אותי \ האהבה והיראה משלימות זו את חסרון חברתה \ אופן מסירות התורה \ מטובת השי"ת להביא את בני ישראל לידי יראה \ סוד המשכן להשרות יראה בלבות ישראל \ דור דור ועבודתו \ מספר ויקרא לספר במדבר \ בתי מקדש מעט \

יום שלישי פרשת נשא (שבועות בחו"ל) - ג' סיון ה'תש"פ

נחיצות האמונה בכוח התורה ותועלתה

זוכה לדברים הרבה \ ישלח דברו וירפאם \ זאת תהיה תורת המצורע והובא אל כהן \ התורה מונעת מחלות \ יין לעצירת דם בתורה מנין ? \ היוצא לנו לדין \ סגולות התורה לכל המתדבקים בה \ התחלת ההתדבקות בתורה \ ובו תדבק \ התדבקות על-ידי אמונה \ מן הקל אל הכבד \ הרי זה צדיק גמור \ סגולה מתוך אמונה דווקא \ אמונה מביאה לידי דביקות \ האמונה מביאה לידי עיון התלמוד \

אתה נגלית בענן כבודך

חג שכולו הכנה, וקבלת התורה היא בכמה רגעים \ משל לשמחת נישואין שאצל החתן העיקר הוא ה'הרי את' \ גודל ענין ה'תיקון' ולא לשוחח אחר אמירתו \

מכריזים בשמים: מי רוצה לקבל את התורה? \ ההכנה הגדולה ע"י ביטול והכנעה \ הרקידה בבית מדרשו של ה'דברי חיים' בצאנז \ ביאור נפלא על 'זמן מתן תורתנו'

תעוררו את האהבה עד שתחפץ – העבודה של אחר חג השבועות

החיוב לנצל את הכלי החדש \ כל הגדול מחבירו - יצרו גדול הימנו \ שפע וחדושים אחר קבלת התורה \ שכר תורה גדול ביותר משכר מצווה \ הלומדים רואים עולמם בחייהם \ התפילה - צורך, והלימוד - הכרח \ כל התחלות קשות - מכאן ואילך יערב לכם \

אור החיים הק' לחג השבועות

יערוף כמטר לקחי \ אם אין קמח אין תורה \ מי יתן לי מלוא ביתי כסף וזהב \ הקב"ה עושה לו חפציו \ הבטחתו של דוד המלך \ היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה \

מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי ישראל בהרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זיע"א

מיד חמד לאותה מיתה \ מנהיג הוא מי שהמלך חפץ ביקרו \ ענווה ואדמו"רות משמשות בערבוביה \ אינני ראבינער כלל וכלל \ אוי לו למי שהעולם מטעה בו \ לפחות יש אחד שמבין באמת מי אני \ טראכט פון דעם יונגאטש \

אור שבעת הימים רבינו ישראל בעש"ט זיע"א

אהיה כטל לישראל \ נשמת הבעש"ט פותחת פתח כחודו של מחט \ המתגאה נשאר בלא כלום \ תיקון נשמות \ מבירא עמיקתא לאגרא רמא \ יש דין ויש דיין \ חי יודוך וישבחוך \ נעמד לכבוד תלמידו \ הכרת טובה לתלמיד תלמידו \

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

מדור אמונה ובטחון שיעור נ"ג בטחון בהכנה לקבלת התורה

לעובדי כוכבים ומזלות, רצה לומר (שירדה שנאה בלכות בני ישראל) למעשה עובדי כוכבים ומזלות.

סגולת הימים חוזרת וניעורה

והנה אע"פ שהמגיד הקדוש מקאזניץ דיבר כן רק לענין ההתקרבות להר סיני והשנאה שירדה אז למעשה עובדי כוכבים ומזלות, שהיא חוזרת וניעורה בכל שנה ושנה בליבותיהם של ישראל, בספר הקדוש "שפת אמת" (שבועות תרמ"ג) מבואר שכך הוא לענין כל הימים שקודם שבועות, אשר הם הכנה לשבועות כמבואר בפסוקים, דהיינו גם ראש חודש וגם יום המיוחס וגם שלושת ימי הגבלה, כולם חוזרים וניעורים בכל שנה ושנה ואורותיהם חוזרים ומאירים את לבות בני ישראל.

והביא השפת אמת ראייה לדבר, כי הנה איתא במסכת שבת (פז, א) שמשה הוסיף יום אחד מדעתו, כי הקב"ה אמר לו (שמות יט, י) "לך אל העם וקדשתם היום ומחר", ומשה עשה חשבון לעצמו: היום ומחר - היום כמחר, מה למחר לילו עמו, אף היום לילו עמו, ולילה של היום הרי כבר יצא לו (כי הקב"ה דיבר אתו בבוקר) שמע מינה תרי יומי לבר מהאידנא (שני ימים חוץ מהיום).

אמנם לכאורה יקשה: סוף סוף איך נאמר היום ומחר אם הכונה על מחר ויום

ביום הזה באו מדבר סיני

בהתקרבנו לחג השבועות נלמד בע"ה את השיעור לבטחון כהכנה לקבלת התורה. נתחיל בדברי המגיד הקדוש מקאזניץ זיע"א על הפסוק "ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות יט, א).

וזה לשונו בספרו הקדוש "עבודת ישראל" (לשבועות): פירש רש"י: לא היה צריך לכתוב ביום הזה, אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם. נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים, גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וגם בחודש הזה, כיון שקרבו לפני הר סיני, נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני.

למדנו מדברי קדשו, שלא רק מעמד מתן תורה גופא חוזר על עצמו בכל שנה ושנה, אלא גם ההתקרבות מתחילת החודש להר סיני חוזר על עצמו. וזהו ביום הזה באו מדבר סיני. ביום הזה דייקא. כי בכל שנה ושנה בראש חודש סיון, אנו מתקרבים אל הר סיני.

וממשיך לבאר שם: סיני מלשון שנאה, שישנא לכל דבר רע, כמו שאמרו חז"ל (שבת פט, א) סיני שבו ירדה שנאה

מלמעלה ומסייעים לבני ישראל בעבודתם בקודש.

בשבועות האור מאיר במלואו

יותר מזה יצא מפה קדוש הרה"ק רבי **ישכר דוב מבעלזא** זיע"א, שחג השבועות עדיף על פני החגים האחרים, כי בעוד בכל החגים מאיר רק **מעין** האור של אותו יו"ט שהאיר בשעתו, **בשבועות מאיר האור של מתן תורה במילואו**, כי בו ניתנת התורה **ממש** כפי שניתנה בשנה הראשונה.

ויתכן לבאר בדרך אפשר סיבת החילוק בין חג השבועות לשאר החגים, כי הנה התורה היא הכלל והמצוות הן הפרטים הרבים שבכלל, ובעוד המצוות שהן הפרטים מוגבלות לזמן מסויים, כי אי-אפשר לקיים מצות מצה או מצות סוכה אלא בעתם ובזמנם, **התורה עצמה אינה מוגבלת לא לזמן ולא למקום, כי בכל עת ובכל זמן ובכל מקום מצווה האדם לבטל עצמו לתורה.**

ולכן אפשר להבין שזהו החילוק: כאשר בני ישראל רוצים להתבטל למצות מצה או סוכה, כיון שהן מוגבלות לזמן מסויים, אפשר שגם כאשר הם מקיימים אותן באותו זמן, כיון שסוף כל סוף אינו אותו זמן ממש כי כבר עברו שנים הרבה מאז יציאת מצרים, אינם יכולים להמשיך עליהם רק מעין אותו אור שהאיר באותה שנה. מה שאין כן לענין התורה, שכיון שאינה מוגבלת לא לזמן ולא למקום, אין שום סיבה לחלק בין שנה זו לשנה הראשונה, ולעולם האור מאיר בשלמותו.

וביותר יוכח הדבר מראיית השפת אמת דלעיל, כי אילו היה מעמד מתן תורה שבכל שנה תלוי במעמד מתן תורה של

שלאחריו? והיאך תכתוב התורה לשון שאינה מדוייקת? על כרחין לומר שבאמת היום ומחר הם זמנים אלו שיוורד בהם קדושה בכל שנה ושנה להכנה לתורה (כי באמת בכל שנה יום מתן תורה הוא בו' בסיון וישנם רק שני ימי פרישות קודם לכן), **ומאמר השי"ת הוא לדורות**, כי ההוה ועתיד הכל שוה לפניו יתברך, רק בעבור כי לא נגלה לבני ישראל באותה שנה רק ביום, על כן הוצרכו עוד ב' ימים. ויש לרמוז פירוש זה בלשונם ז"ל: "תרי יומי לבר מהאידינא", רוצה לומר **בכל שנה הוא באמת רק תרי יומי, לבר מהאידינא בשנה זאת**, שלא נודע לבני ישראל רק ביום, היה צריך להיות ג' ימי פרישה.

ובזה הוא מיישב קושיית **המגן אברהם** איך אנו אומרים "זמן מתן תורתנו" והרי נתינת התורה היתה ב' בסיון ולא בו', אבל לפי האמור הוא הפלא ופלא, כי באמת זמן מתן תורה הוא בו' בסיון, ורק השנה הראשונה יצאה מן הכלל, שכיון שלא נודע להם על חובת הפרישה רק בבוקר, הוצרכו לפרוש באותה שנה עוד שני ימים חוץ מאותו יום, ולכן נדחתה אז נתינת התורה לז' בסיון.

עכ"פ נמצאנו למדים ש**סגולת הימים שסייעו לבני ישראל בשנה הראשונה לקבל את התורה, חוזרת ומתעוררת בכל שנה**, ובכלל זה גם האהבה הגדולה שהקב"ה הראה אז לבניו כפי שאמר "והייתם לי סגולה מכל העמים", וגם הפרישות וההגבלה, כלומר הכוח שיש לו לאיש הישראלי להגביל את עצמו. הוי אומר: דברים אלו הם לא רק ציוויים לנהוג על ידם, אלא הם הארות שנשפעים **בכל שנה**

כולה.

עבודת החיים

ואכן כאשר נתבונן במהות המצוות לפרטיהן, נראה שברוב המצוות אין אנו זקוקים אפילו לספר שיסביר לנו כי מי שיש לו אמונה ובטחון יוכל לקיימן בנקל, ומי שאין לו אמונה ובטחון, יקשה לו עד מאוד לקיימן. ולמשל המצוות שבין אדם לחבירו, כגון נקימה, נטירה, כעס, קנאה, וכן הלאה. כל רעות חולות אלה מתנוצצות רק אצל מי שלא זכר כי הכל מאת ה', כי אם היה זוכר שהכל מאת ה', היה מבין שאין לו לתלות את האשמה בחבירו, כי אלמלא חבירו היה מגיע לו הנזק על-ידי אדם אחר.

הן ודאי לאו מלאכה קלה היא, אך היא עבודת החיים, ובכל יום מוסיפים להשריש דבר זה בלבנו כדי לעלות ממדרגה למדרגה. כן הוא לענין שמיטה, וכך הוא לענין השבת, וכמו כן שלא ליטול ריבית, גניבה גזילה. כך עוברים בעיון על כל מצוות התורה ורואים שהם מיוסדים על מצות הבטחון, וממילא מגיעים מזה להכרה, שעל מנת לקבל את התורה באמת ולקיים את מצוותיה, צריכים להאמין באמונה שלמה שכל מה שנעשה לנו הוא מאת ה', אשר עושה הכל לטובתינו.

הכל תלוי במידת הבטחון

וכן ראיתי בספר הקדוש "שומר אמונים" (מאמר הבטחון וההתחזקות פ"ז) שכתב בזה הלשון: ודע כי אין לך כמעט דבר שאין תלוי במידת הבטחון, כמו אם אדם רוצה לקדש עצמו באיזו קדושה, כמו בעניני אכילה להפסיק באמצע תאוותיו לכבוד בוראו, או להמעיט תענוגיו לכבוד בוראו,

השנה הראשונה, היה צריך גם היום להיות חג השבועות בז' סיון ולא בו' בסיון. על כרחין שמעמד מתן תורה שבכל שנה עומד בזכות עצמו ולכן האור מאיר אז בשלמותו.

עיקר ובסיס לתורה

והנה במשלי (כא, כב) כתוב: עיר גברים עלה חכם ויָרַד עוֹ מְבֹטָחָה, ופירש רש"י: "עיר גבורים עלה חכם - זה משה רבינו שעלה לבין המלאכים גיבורי כח". והוא על-פי המבואר במסכת שבת (פח, ב) שבעלותו לקבל את התורה, היה לו ויכוח עם המלאכים שביקשו לעכב בעדו. ולפי זה פירוש המשך הכתוב "ויורד עוז מבטחה" הוא, שהוריד את התורה לישראל. אכן צריך ביאור לפי זה למה יקרא לתורה "עוז מבטחה".

וכתב רבינו בחיי ז"ל בספרו "כד הקמח" (ערך בטחון) שלכן נקראת התורה בשם בטחון, משום שהבטחון הוא עיקר ובסיס לתורה, ומי שיש לו בטחון חזק בלבו יש בכוחו לקיים את כל מצוות התורה. ובלשונו: מפני שמידת הבטחון עיקר גדול מעיקרי התורה, לכך מצינו שהתורה מיוסדת עליה, ונקראת בטחון על שם מדת בטחון, הוא שכתוב עיר גבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה.

וכן כתב רבינו בחיי בפירושו על התורה כמה פעמים, שמסיבה זו הורידנו הקב"ה למצרים והעלנו משם על-ידי ניסים נוראים, ולאחר מכן קרע לנו את הים והאכילנו את המן, הכל כדי לגדל אותנו עד שנשים מבטחנו בכל מצב שבעולם בהשי"ת, ועל ידי זה נהיה ראויים לקבלת התורה, כי הבטחון הוא עיקר לכל התורה

אותנו, בין ימנע מאתנו פרנסתנו, את הכל נקבל באהבה, ואפילו כשנרעב מחוסר פרנסה, לא נלך בערמה ובדרכי שקר כנגד רצונו.

וישימו באלוקים כסלם

ובפירוש הגר"א על תהלים כתב, שכן מפורש ענין זה בדברי נעים זמירות ישראל במזמור המדבר על התורה (עח, ה-ז): וַיִּקַּם עֲדוּת בַּעֲקֵב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צָנְהָ אֶת אַבְוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לְבְנֵיהֶם: לְמַעַן יֵדְעוּ דוֹר אַחֲרָיוֹן בְּנִים יִגְדְּלוּ וַיִּקְמוּ וַיִּסְפְּרוּ לְבְנֵיהֶם: וַיְשִׁימוּ בְּאֱלֹקִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכַּחוּ מַעַלְלֵי אֵל וּמַצֻּוֹתָיו יִנְצְרוּ – עֲדוּת בִּיעֲקֵב זו נביאים וכתובים, ותורה שם בישראל זו התורה, ותכלית כל זה למען ידעו דור אחרון וישימו באלוקים כסלם, דהיינו שיבטחו בה' אלוקים עד שיתבטלו אליו לגמרי ויהיו בפניו כהפקר.

והנה היות שנתבאר לעיל שבימים אלו של קודם מתן תורה חוזר להאיר אור סגולת הימים האלה, נמצא שעלינו להתחזק בבטחון כדי להכין את נפשנו לקבלת עול התורה והמצוות אשר בסיסן הוא מידת הבטחון שלנו כאמור.

בטח בה' ועשה טוב

אכן אחד מן הדברים שעלינו לעבוד עליו בתקופה זו ויעיל לנו, הוא כדלהלן: כל אחד בבואו לקבל איזה קבלה בעבודת ה', מייחל מאוד שהדבר יצליח, אך יחד עם כן מקנן בלבו החשש שמא לא יצליח. ולמשל, אם האדם רוצה להתחיל לקום בהשכמה

כמו אם מאחר אכילתו מפני לימוד התורה... אז היצר מפחידו שיחלש אם ימעט קצת אכילתו או יאחרה, או יזיק לו, וכדומה מפיתויו. לכן צריך להתגבר במידת הבטחון שכמה צדיקים קדושי ארץ שלא היתה אכילתם רק מעט מזעיר וחיו שנים רבות, והיו בריאים ועבדו את ה' במסירות נפש, וכן כמה עניים שהיה אכילתם לחם צר ולבושים לבושי סחבות והיו בריאים וחזקים והקב"ה שמר עליהם למעלה מן הטבע...

הנה הוא מדבר שם מדברים שאינם בהכרח מתרי"ג המצוות, אלא שעל ידם יוכל האדם להתקרב לבוראו, אבל זהו היסוד גם בכל תרי"ג המצוות כאמור, **שכל שתחזק מידת הבטחון בלב האדם, כך יוקל לו לקיים את תרי"ג מצוות התורה**, ואם למשל יראה האדם שהוא מתקשה בקיום איזו מצוה, יבין שהוא צריך להשלים את עצמו במידת הבטחון בענין זה הנוגע לאותה מצוה, ולכשיעשה כן, יוקל לו לקיים את המצוה כתיקונה. ואדרבא, זו תכלית נתינת המצוות לישראל כפי רצונו יתברך, שישתלמו במידת הבטחון ויתבטלו לגמרי להקב"ה.

הר"ן בנדרים (ל, א) כתב שבמעשה קידושין אין האשה צריכה לעשות כלום כי אם להפקיר את עצמה, ואז הבעל כאילו קונה אותה מן ההפקר. ואיתא בספרים הקדושים¹, שזוהי העבודה המוטלת על בני ישראל בכונן לקבל את התורה. עליהם לבטוח בהשי"ת יותר ויותר, עד שיפקירו את עצמם כליל בפניו ויהיו מוכנים שיעשה עמהם כרצונו – בין יכאיב לנו בין יבייש

¹ ראה 'שפת אמת' בהר תרמ"ז.

מתן תורה ביקשו להתנמנם בבוקר ושנתם ערבה להם עד שעוררן משה רבינו ע"ה לקבל את התורה עיין שם. ואמר הצדיק הגאון **מוהר"ר לוי יצחק** זצ"ל חלילה לחשוב על עם קודש שנפלו בתרדמת העצלות והשינה ביום הנכבד שידעו שיתן הקדוש ברוך הוא את תורתו להם. אלא יש לומר דכוונתם היתה לשם שמים, שמיום שני בסיון שהתחילו לעשות הכנה לקבלת התורה ועבדו בכל כוחם ובמחשבותם הקדושים, עד שנפל עליהם ליאות ועייפות, והיו מתייראים פן לא יוכלו לקבל את התורה במחשבה צלולה כראוי, על כן נתנו שינה לעיניהם ולעפעפם תנומה בכדי שיתחדשו מוחותיהם ויתחזקו עשתונותיהם בבהירות לקבלת תורה הקדושה, עכ"ל.

וכתב על זה הרה"ק מקאזניץ זיע"א בספרו: והנה מפורטו של מקרא דכתיב "ויוצא משה את העם", וכל מקום דכתיב 'עם' הם פשוטי בני אדם כנודע, ולכן ניחא לומר עליהם שהיו ישנים ונרדמים עד שהקיצו משה, ויוצא אותם לקראת האלוקים. ואף גם לפי מה שאמר החסיד הנ"ל דכוונתם היתה לשם שמים, מכל מקום מוכרע שלא היו אותם האנשים במדריגה גדולה, כי מי שנכון לבו בטוח בה' אינו צריך להכנה ומתחזק בבטחונו להלך אל ה' ולעבודתו, ומן השמים ירחמו לחזק מוחו ולתת לו בהירות. אמנם מי שאינו דבוק בבוראו בדביקות כראוי, אינו בטוח בו כראוי, ומתנהג על פי דרך הטבע ושומר מוחותיו ומחשבתו וישן בשעת שינה וכן שאר ענינים. הגם שגם זה לשם שמים, מכל מקום אינו במדריגה גדולה כמשליך על ה' יהבו ואינו משגיח על עצמו לשמור נפשו על

לתפילת שחרית, יעשה כל מה שביכולתו למען הצלחת הדבר, ילך לישון מוקדם, יכין שעון מעורר ויקבע חברותא עם פלוני וכן הלאה, אך החשש יקנן בלבו מי יודע אם כל זה באמת יעלה יפה. וכן אם האדם מקבל על עצמו שלא לדבר דיבורים אסורים, או להמנע מראיות אסורות, או מדיבור באמצע התפילה וכן הלאה. את הקבלה יקבל בשעה שיש בו התעוררות גדולה, אך הוא עצמו יחשוש שמא כשיתקרב מעט לא יוכל עמוד בקבלתו.

על זה כתב הרמב"ן בחיבורו "אמונה ובטחון", שעל כגון דא נאמר "בטח בה' ועשה טוב" – על האדם לעשות אמנם את מה שביכולתו, אבל לענין ההצלחה עליו לבטוח בה' שיוציא את הצלחתו לפועל. תנאי הוא קודם למעשה למי שרוצה לשנות את עצמו לטוב, לזכור שהוא עצמו אינו יכול להביא להצלחת הדבר, ורק אם יבטח בהקב"ה, הקב"ה יצליח את דרכו כי הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים. ועל כן נאמר תחילה בטח בה' ואחר כך עשה טוב, כי אם יתחיל האדם בעשה טוב קודם שיהיה הבטחון יסוד איתן בלבו, לא יראה הצלחה בעשייתו. מוכרח הוא להתחיל בבטח בה', ואז כשיבוא לעשה טוב, יראה הצלחה גדולה בעשייתו.

מדרגתו הנמוכה של השומר כוחות

נפשו

וזה לשון הספר הקדוש "עבודת ישראל" (לשבועות) בהביאו תחילה את דברי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א סניגורן של ישראל: הנה איתא במדרש (פרקי דרבי אליעזר פ"מ) שביום

פי דרך הטבע.

מקור מידת הדחיינות

נתבונן נא בעצמנו ונראה כמה פעמים אנו עומדים בפני איזה דבר שמוטל עלינו לעשות (וכיון שהוא מוטל עלינו לעשותו, הרי הוא עבודה ה' שלנו), ואנו מרגישים שאין לנו את כוחות הנפש לכך. אנו צריכים לעשות שלום עם איזה אדם ואנו בושים לעשותו, אנו צריכים לדבר דבר מה עם בנינו לשם חינוכו ואין הדבר נעים לנו, אנו צריכים לדבר עם בעלי הגמ"ח על דבר ההלוואה שלא פרענו בעתה... כל אלו ודומיהם הם דברים שדורשים מאתנו כוחות נפש, ובעמדתנו בפני ביצועם אנו מרגישים שכוחות הנפש אינם אתנו, ועל כן אנו נוטים לדחותם למחר, ויש מחר שלאחר זמן.

גילה לנו המגיד הק' מקאזניץ, שאך טבעי הוא להרגיש כך ולדחות מחמת כן את ביצוע הדברים המוטלים עלינו. אבל התשובה האמיתית היא, שעל האדם להשליך את יהבו על ה'. ירים האיש את שפופרת הטלפון, יתקשר למי שצריך להתקשר, וכל זה מבלי שידע בכלל באיזה אופן תתנהל השיחה עם פלוני והאם יעלה יפה. וברגע שיעשה את המוטל עליו ואת השאר יותר להשי"ת לנהלו, יהיה השי"ת בעזרו.

ולדברי המגיד הק' מקאזניץ, זה מה שהיה חסר אז לפשוטי העם אשר דאגו שלא יהיה להם כוח ומוח בשעת מתן תורה ולא

שמו בטחונם בה' שיחזק את מוחם. ונמצא שזוהי העבודה המוטלת עלינו לעת כזאת בימים שלפני מתן תורה, לקבל על עצמנו התחזקויות בעבודה ה' מבלי לחשוש שלא נוכל להתמיד בהן, אלא נסמוך על השי"ת שיהיה בעזרו לחזקנו ולאמצנו לכל ניפול ח"ו.²

לא תעלה במעלות על מובחי

ואמנם פשוט הדבר שכל אחד יש לו לקבל על עצמו רק לפי מדרגתו, ולא לדלג על המדרגות, כי המדלג על המדרגות, עלול ליפול ולשבור עצמותיו. והרי גם במתן תורה עמד כל אחד במקום שהוקצה לו ולא עלה למעלה ממנו. אך כל זה צריך לבוא מענוה, דהיינו שיכיר האדם את מקומו ויבין שרצון השי"ת שיעלה עתה במעלה אחת ולא יותר. אבל לאחר שידיעה זאת ברורה לו שעליו לעלות במעלה אחת, אלא שהחשש מתחיל לקנן במוחו איך יוכל לעלות, אל ידחה ח"ו את העלייה לזמן אחר מחמת כן, אלא תיכף ומיד ישליך יהבו על ה' ויבטח בו שיצליח את דרכו.

ומזה נרוויח יישוב גם לשאלה הידועה איך יתכן שעל האדם לשים מבטחו בה' בעניינים הרוחניים שלו, והלא רצון ה' שבעניינים הרוחניים האדם יעבוד ויתאמץ ולא שיעשו הדברים מעצמם. אך לפי האמור, החיוב לשים בטחוננו בה' אינו פוטר את האדם מלעבוד ולהתאמץ. אדרבא, בטחוננו בה' שיצליח את דרכו, הוא זה שיתן

² ראה 'בית אהרן' סוף פרשת יתרו ד"ה משה ידבר, ובית אהרן שבועות וז"ל: בליל שני דשבועות אמר. הכלל הוא כי צריכים לשמוח מאד בקבה"ת. כי כל אחד ואחד מקבל לפי ערכו וצריך להאמין שבוודאי עתה ישוב מאולתו ויודרך ויהיה כן. ובלבד שיקבל עליו בלב שלם.

כאשר האדם מתבקש לעשות דבר מה ואנו רואים שהוא מתחיל לדחותו, אנו מבינים שאין לו את הרצון לעשותו, וזאת מפני שאין לו את האמונה שיכול לעשותו, כי מי שיש לו אמונה, יש לו גם את הרצון וממילא אינו דוחה. אך השאלה היא מדוע יש לו לאדם אמונה שיצליח בעשייתו, והרי טבע האדם שלא לקבל על עצמו התחייבויות שלא ידע אם יוכל למלאותן...

ואכן שאלה זו היא השאלה הנשאלת לגבי הבא לקבל על עצמו להתחזק בקיום התורה: קיבלת על עצמך לקום מחר מוקדם ולהתפלל בציבור מהחל ועד כלה, אך מי יאמר שתוכל לעמוד בזה, אפשר ששוב תקום באיחור ותיכנס לבית הכנסת ב"כי בא סוס" ושוב תספוג בזיונות! והתשובה היא **שהוא עושה את מה שיכול ובוטח בה' שיהיה בעזרו, וכיון שהוא בטוח שה' יהיה בעזרו, בוודאי יכול הוא להאמין שיצליח לקום מוקדם וישנה מהרגלו רבת השנים, וכשהוא מאמין שיצליח במשימתו, ממילא נעשית קבלתו קבלה שלימה ושפיר יכול להתקדש בקידושי התורה.**

כך איתא בספרים הקדושים, שבשלושת ימי הגבלה התפללו בני ישראל להשי"ת בבכיה שיוכלו לקבל את התורה כיאות, ופרשו והכינו את עצמם כדי שיהיו כלים ראויים לקבל את אור התורה. הא לך שימים אלו הם ימים שבהם האדם משנן לעצמו שיש לו לקפוץ למים כדי לעשות שינוי, והקב"ה יתן לו את הכוחות לכך,

לו את הכוח הנפשי לקום ולעשות מעשה כפי יכולתו, ואלמלא בטחנונו כבר היה מתייאש בתחילת דרכו, מפני שהיה חושש שלא תעלה לו התאמצותו יפה.

קבלה אמיתית לצורך הלוח הקידושי

ונבאר את היסוד האמור באופן נוסף: הנה ידוע שבשעה שבני ישראל מקבלים את התורה בחג השבועות, הם כביכול מתקדשים להשי"ת באירוסין וקידושין, וכבר נהגו בכמה מקומות לקרוא שטר כתובה³ שנכתב כביכול בין השי"ת לכנסת ישראל. והנה הדבר ידוע בקידושין שבכדי להתקדש, צריכה האשה להיות בטוחה שהיא מקבלת את מה שנותנים לה, ואם איננה בטוחה במאה אחוז, קבלתה איננה קבלה.

ומעתה כל שהאדם אינו בטוח במאה אחוז שיוכל לעלות במעלות התורה, אין זה נחשב לו שקיבל את התורה. והרי זה כדוגמת ילד שכאשר מבקשים ממנו לעשות דבר מה, הוא מתחיל לגמגם, ואין ולא ורפיא בידיה, ומזה יודעים שלא יוכל לעשות את מה שמבקשים ממנו, כי מי שאינו מאמין שיוכל לעשות את מה שמטילים עליו, לעולם לא יוכל לעשותו. מה שאין כן הילד שיש לו 'דימוי עצמי' (self-image) גבוה, כאשר יבקשו ממנו לעשות דבר מה, תיכף ומיד יענה "הן", ונדע שיוכל להוציא את הדבר לפועל.

³ אשר חיברו רבי ישראל נג'ארה זצ"ל הפייטן הנודע מעיה"ק צפת'ו, אשר האר"י הק"ל העיד עליו שדבריו חשובים בשמים. תלמיד הרב המוסק רבי ישראל די קוריאל ז"ל, שימש כרב ומו"ץ בעיה"ק עזה ת"ו ושם מנוחתו כבוד.

אשר הוצאתיך מארץ מצרים

והלום ראיתי לזה הוספה נפלאה בספר "נתיבות שלום" (פרשת מקץ): הנה ידוע שמלכד האמונה שהכל מושג על-ידי השי"ת ומתנהל על ידו, עוד יש לו אדם להאמין שאת הכל הוא עושה לטובתו מפני שהוא אוהבו אהבה גדולה וחפץ להטיבו, כי אם לא יאמין בזה אלא ירגיש שהקב"ה מחפש להכאיבו ולנקום בו על כל חטאיו אשר עשה, לא יוכל לשים בו מבטחו.

ובזה יישב מה שנתקשו הספרים למה נאמר "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ולא נאמר "אנכי ה' אלוקיך אשר בראתי שמים וארץ". אך הביאור, כי אילו היה נאמר "אנכי ה' אלוקיך אשר בראתי שמים וארץ", היה נשמע מזה רק החלק הראשון, שהקב"ה מנהל את העולם ומשגיח עליו, אבל לא היה נשמע מזה שהוא מטיב לכל אחד ואחד. לכן אמר "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", כלומר תאמין שאנכי אלוקיך המיוחד לך, כי אני דואג בכל עת לטובתך, ואפילו כשאתה נמצא במצריך ונדמה לך שהזנחתך לגורלך, תאמין שאין הדבר כן, אלא אנכי הכנסתיך במצריך כדי שאוכל להוציאך מהם ולהכין אותך לקבלת התורה.

וכמה שאנו מבינים שאנכי ה' אלוקיך אינו ציווי אלא גילוי, אנו משכילים מזה, שמי שיכין את עצמו כיאות לחג השבועות, יזכה בחג השבועות לשני הגילויים, הן לגילוי הראשון שהקב"ה מנהל את העולם ומשגיח עליו, והן לגילוי שהקב"ה עושה את הכל כדי להטיב לו כמה שאפשר, וכל זה מפני שהקב"ה יתגלה לו במעמד קבלת התורה. וזה יועיל לו לעבור את כל התלאות

ואע"פ שנראה לו לפי מצבו והרגלו רבת השנים שלא יוכל לעשות את השינוי המיוחל, הוא מחזק את לבו בכטחוננו בה' ומתפלל אליו שיהיה בעזרו שיוכל לעשותו.

אנכי ה' אלוקיך

והנה לאחר שבני ישראל הכינו את עצמם להיות ראויים לקבל את התורה, באו למעמד קבלת התורה עצמו, ומה נעשה אז? מבואר בפרשת ואתחנן, שאז קיבלו את הבהירות שהקב"ה מנהל את העולם ומשגיח על כל אדם ועל כל דבר בהשגחה פרטית. הוי אומר: מה שהיה קודם לכן אצל בני ישראל רק בגדר אמונה, נעשה אז בגדר ידיעה ברורה, וכמו שאנו אומרים בראש השנה "אתה נגלית בענן כבודך". כשהקב"ה אמר אנכי ה' אלוקיך, הרגישו בני ישראל בכל רמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם – שזה מדרגה יותר גבוהה אפילו מראיה – שהקב"ה מנהל את העולם יחידי ועושה ומעשה את הכל.

וכן חוזר דבר זה בכל שנה ושנה, כך שמי שמכין את עצמו לקבלת התורה בימים שקודם שבועות על-ידי חיזוק האמונה בלבו כאמור, בהגיע חג השבועות יזכה לגילוי עצום, דהיינו לבהירות נפלאה כי ה' הוא האלוקים. ולאחר שתסתלק ממנו הבהירות, תהיה עבודתו, להעלותה בכל עת על לבו. וכך היה יוצא תמיד מפי החסידים ואנשי מעשה, שלפי הכנת האדם קודם שבועות, יהיה הגילוי שלו בשבועות עצמו. וכך היו המה מדברים שהם מכינים את עצמם כדי שיזכו לשמוע את הדיבור הראשון אנכי ה' אלוקיך, והיינו שיזכו לקבל בהירות חדשה בכך.

מצוה גם חלק מפרה אדומה. ועל האדם להרגיל את עצמו לקיים את מצוות התורה, גם את חלקיה שאינם מובנים לו, מפני שהוא עושה רצון ה' כשור לעול וכחמור למשא.

והביאור לביאור האור החיים הקדוש הוא על-פי האמור: כשהקב"ה אמר את שתי הדברות הראשונות, הוא לא אמר אותן כפי שיאמר אותן בשר ודם, אלא הוריד אור גדול בעולם אשר גרם לבני ישראל להרגיש בבהירות עצומה כי - אנכי ה' אלוקיך וכי לא יהיה לך אלהים אחרים. לא לחינם פרחו נשמתן בשעה ששמעו ישראל דברות אלו ויצאות מפי הגבורה, אלא מפני שלרוב הבהירות נתקרבו אז אל שורשם עד שלא היתה באפשרות שתשארנה נשמותיהם בגופותיהם החומריות. כזה היה הגילוי בעת מתן תורה, וכזה מחכה למי שמסכים לקבל על עצמו את קיום התורה גם לפני שמשגי בהירות זו.

לא יהיה לך אלהים אחרים

ועוד יש להוסיף בנוגע לדיבור השני "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני": הנה כשהאדם מתרגל לבטוח בה' ורואה שבטחונו עומד לו להרגיש בלבו קל כנשר – מה יש לי לדאוג? הרי אבי שבשמים מנהל את כל ענייני ועסקי בדרך הטובה ביותר! מצוי מאוד שירצה להשתמש במידה זו גם בבטחון כאנשים או דברים אחרים, ואם למשל יאמר לו חבירו: "אל לך לדאוג, אסדר את הכל יפה בעתו..." תתעורר בלבו תכונה זו שהתרגל לה - לשים מבטחו בחבירו זה. על זה אמר לנו הקב"ה: לא ולא! את שלוותך תיקח רק ממני ולא משום מקום אחר בעולם...

והמצבים הקשים בקלות, כי יעלה על זכרוננו את קרבת האלוקים שהיתה לו במעמד קבלת התורה.

שורש כל המצוות

והנה במסכת מכות (כג, ב) איתא: דרש רבי שמלאי: שש מאות ושלש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות ושישים וחמש לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם. אמר רב המנוא: מאי קרא? 'תורה' צוה לנו משה מורשה. ופריך: 'תורה' בגימטריא שית מאה וחד סרי הוי. ומתריך: אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום.

ומבואר ב'אור החיים' הקדוש (פרשת יתרו) הטעם ששתי דברות אלו נשמעו מפי הגבורה ולא מפי משה רבינו כשאר מצוות התורה, כי בשתי מצוות אלו תלויות כל מצוות התורה, וכדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון כב): "דבתרוייהו תליין פקודין דעשה ולא תעשה" – כל מצוות העשה תלויות ב"אנכי ה' אלוקיך", וכל מצוות לא תעשה תלויות ב"לא יהיה לך".

וכבר הוזכר לעיל כעין זה שמצד אחד מי שלבו חזק בבטחון בה', נקל לו לקיים את כל מצוות התורה, ומצד שני המקיים את מצוות התורה, מגיע מהן לבטחון בה'. ואפילו חוקי התורה שאין להם טעם, נועדו להביא את האדם לאמונה מיוחדת בה' על-ידי שילמד לעשות רצונו מבלי להבינו.

והאמת שכל מצוה יש לה מעט מפרה אדומה, כמו שכתוב ב"דברי חיים" להגה"ק מצאנו זיע"א, שהרי כל המצוות תלויות זו בזו כמו שאומרים ב"לשם יחוד" – "תרי"ג מצוות התלויות בה", ואם כן בוודאי יש בכל

סוף דבר היה שהביצה נפלה ונשברה. האיש לא הצליח להרוויח אף פרוטה אחת מכל אשר דיבר.

התבוננתי על מקומי לדעת מה לא היה טוב אצלו, והרי בתחילה דיבר באמונה גדולה, ומה אירע לפתע שנהפך לבו לסמוך על עצמו. והבנתי שהוא הדבר שאמרנו. **כשהאדם בוטח בה', קל לו מאוד להתבלבל ולהעתיק את תחושת בטחונו גם על-ידי בטחון בעצמו או באנשים אחרים:** אם הקב"ה זימן לידי דבר זה, בוודאי אוכל עשוהו, ובוודאי יעמדו לי כוחותיי וכשרונותיי אשר חנן אותי ה' בְּהֶמָּה. על זה הזהיר הקב"ה: לא יהיה לך אלהים אחרים על פני – הזהר והשמר לבטוח רק בי...

תאוות הבטחון באחרים

ברש"י מסכת שבת (פט, ב) כתב שיש תאוה גדולה להאמין בעבודה זרה, וכן ידוע שבדורות שעברו, קודם ששחטו ליצרא דעבודה זרה, היתה תאוה גדולה לעבוד עבודה זרה. והנה הגם שאין אנו יכולים להבין כיום תאוה זו מפני שכבר שחטו ליצרא דעבודה זרה, עם כל זה יש חלק אחד מיצרא דעבודה זרה, שקל מאוד להבינו.

האדם אינו אוהב לצוף על המים, וכמו שראיתי לשון כזה ב"ספר הצוואה"⁴: מי שאין לו בטחון אינו יכול לחיות על פני האדמה, או ישתגע או יאבד עצמו לדעת, כי הבטחון הוא הדבר המועיל מאיש המוני עד החכם, ובלעדו לא יועיל.

מחמת כן יש לו לאדם תאוה גדולה

הזהירות שלא להצות את הקו

לאחרונה נתעוררתי לענין זה בעקבות שיחה שניהלתי עם איש אחד. איש זה עמד לפני נישואי בתו, ולא ידע מאין יקח להוצאות הנישואין, באשר לא היתה לו פרוטה לפורטה. לפתע נזדמנה לידו אפשרות להציע איזו עסקא לחבירו, אשר אם תצליח לו יפה, יקבל אחוזים נאים מהעסקא כדמי תיווך, ואלו יספיקו לו להוצאות הנישואין.

שח לי האיש בהתפעלות: עד כה כל פעם שעמדתי לפני נישואי צאצאיי, הקב"ה הזמין לי עסקאות בדרכים שאינן דרכים, על כן אני בטוח שגם הפעם זימן לי הקב"ה עסקא זו כדי שתהינה לי הוצאות הנישואין. עד כאן היו דבריו דברים של טעם המשיבים את הנפש.

אך האיש הוסיף תוך כדי דיבור להעלות על שפתותיו את מה שהוא רואה בדמיונו איך יעשה כך וכך, ומשם ישקיע כך וכך והעסקא תלך ותגדל מיום ליום, ממש כאותה אשה ענייה שראתה בדמיונה איך ביצתה מוציאה אפרוח, ומן האפרוח תרנגולים, ומן התרנגולים עגלים ופרות, עד שהיא מתעשרת והביצה נופלת ונשברת.

שאלתי אותו: מדוע תדבר כך? מנין אתה יודע בבטחון גמור שתצליח להוציא את העסקא לפועל? ענה לי האיש: סמוך עלי! אני יודע איך לדבר, אני יכול לשכנע את פלוני, ואני אומר לך שהעסקא תצא לפועל, והרי היא כאילו עשויה כבר.

⁴ להרה"ק רבי משה מקאסוב בעל 'לקט עני', בנו של רבי יעקב שמשון בן ה'תורת חיים' מקאסוב זי"ע. ראה בספרו את ב' בטחון ובפירוש 'לדוד להזכיר' לתלמידו הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל אבד"ק בראשוב.

תעשה יוצאים מהם, והן גם התשובה לכל הקשיים והשאלות של האדם. וכשהאדם מכין את עצמו לכך ביודעו שתכונת הבטחון היא זו שנדרשת כדי לקבל את התורה, מסייע לו הקב"ה שכאשר מאירות שוב שתי הדברות הראשונות בחד השבועות כפי שהאירו בשנה הראשונה, הן מאירות גם לאדם זה, ועל ידי כן הוא זוכה לבהירות נפלאה שתסייע בערו בכל המצבים העתידיים להיות קשור בקשר בל ינתק לבוראו יתברך.

לבטוח באיזו שהיא סיבה שיהיה טוב, אך לא קל הוא להזהר שהסיבה תהיה רק הקב"ה ששומר עליו ומנהל את חייו, ובדרך כלל יהיה לו יותר קל לערב גם אנשים בשר ודם או כשרונותיו וכחותיו ולסמוך גם עליהם. על זה אמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך, תבטח בי והזהר שלא לבטוח בשום דבר אחר בעולם.

וכאמור, שתי מצוות אלו הן השרשים, כאשר כל שאר מצוות העשה ומצוות לא

יום שני פרשת נשא (שבועות בחו"ל) – ב' סיון ה'תש"פ

נחיצות היראה לקבלת התורה

שעיקר מצות זכירת מעמד הר סיני הוא לחזק האמונה בלבנו ובלב בנינו, שכל אות מאותיות התורה נאמרו מפי הגבורה, הרי אנו רואים להדיא מלשונות הכתובים שבכלל מצוה זו גם לזכור את היראה שהיתה אז בלבנו. וכך לשון הכתובים: רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב באמור ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון.

האהבה והיראה משלימות זו את

חסרון הברתה

והנה ב'אור החיים' הקדוש (שמות יט, ג) כתב שהקב"ה עשה כן, שיקבלו את התורה הן מאהבה והן מיראה, לטובתם של ישראל, וזאת מפני שלכל מידה יש מעלה וחסרון, וכששתי המידות קיימות, האחת משלימה את חסרון השניה.

ובלשון קדשו: והנה יש בבחינת האהבה צד גורם רעה, כי לא תספיק לבעליה להשמר בתמידות לבל עבור איזה פעם באקראי, כי יאמר שמצד קורבתו לבורא וחביבותו, לא יקפיד עליו על זה, כמנהג וסדר הרגיל בין הנבראים. ולהשכילך בענין, ממשא אתה למד, כי לצד רוב קורבתו

פתח באהבה וסיים ביראה

כאשר אנו עוסקים בהכנה לקבלת התורה, עלינו להתבונן בענין נפלא מאוד: הנה ביום זה הנקרא "יום המיוחס", גילה הקב"ה את אהבתו הגדולה לישראל, כלשון הפסוקים בפרשת יתרו: "אתם ראיכם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

ומאידך גיסא אנו יודעים שככל שהתקרב מעמד נתינת התורה, גדל הפחד והיראה מהשי"ת, וכמו כן נתינת התורה עצמה היתה באימה וביראה ועל-ידי קולות וברקים ובכפיית הר כגיגית, וממנה נלמד לענין לימוד התורה, כדאיתא בברייתא במסכת ברכות (כב, א): והודעתם לבניך ולבני בניך, וכתוב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע.

אשר ילמדון ליראה אותי

סוף דבר אנו רואים שיש שני חלקים בקבלת התורה, חלק האהבה וחלק היראה. ולענין מעשה הרי נצטוונו לזכור מעמד הר סיני, ובכלל זה לחיות עם היראה שהיתה במעמד הר סיני. והגם שהרמב"ם כתב

מהא דאמר רב גידל אמר רב: כל תלמיד חכם היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר - תכוונה, שנאמר שפתותיו שושנים נטפות מור עובר, אל תקרי שושנים, אלא ששונים, אל תקרי מור עובר אלא מר עובר. ומתריך בתירוח הראשון: לא קשיא, הא ברבה, הא בתלמידא. פירוש: הרב עצמו שמשפיע על תלמידו צריך ללמוד מתוך שמחה, אך התלמיד שמקבל מהרב, צריך לשבת באימה ויראה.

הנה אנו רואים מתשובת הגמרא יסוד נפלא מאוד: כל אימת שהרב יושב ולומד עם התלמיד, חוזר על עצמו מעמד הר סיני כיון שיש משפיע ומקבל. וכבר ידוע ומפורסם מה שהביא הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א (היכל הברכה, ואתחנן), שכאשר הבעש"ט הקדוש למד עם התלמידים, היו שם הקולות והברקים כפי שהיו במעמד הר סיני⁵. וכבר היה כן לעולמים אצל התנא האלוקי רשב"י, כשגילה סודות ה' לחבריא קדישא והאש היתה מסובבת אותם.

הא לנו, שכלל שיוסיף הרב להיות רב בשלימות והתלמיד להיות תלמיד בשלימות, כך יוסיף מעמדם להתדמות למעמד הר סיני, עד שיוכלו להיות במדרגה כזו שיהיו בעת לימודם קולות וברקים כמעמד הר סיני. ועל זה אמרו בגמרא, **ששלימותו של הרב היא במה שהוא שרוי בשמחה בשעה שהוא משפיע לתלמידו**, כי על-ידי השמחה יהיו

וחיבתו עם ה', שגג ודיבר אליו שלח נא ביד תשלח, למה הרעתה וגו' (ה' כ"ב), לא הצלת וגו', וזה היה סיבה, גודל קריבתו לפני ה' נתקררה היראה, כי פשיטא שאדם אחר כשלא יהיה קרב כל כך תפול עליו אימתה ופחד ...

ואשר על כן, בעת נתינת התורה, חשב ה' מחשבות טובות להועיל בקבלת התורה ולפניו ב' דרכים, א' לדבר דברי אהבה וחיבה ויש בזה תכלית דבר טוב כשיקבלו מאהבה שקל הקודש כפול הוא בשכרם, ויש בזה צד אחר כי העושה מאהבה לפעמים לא ידקדק בפרט אחד מהתורה כדרך האב עם בנו המגעגעו והמשעשעו כיון שאין עליו בחינת המורא, מה שאין כן כשתהיה קבלת התורה מחמת יראה מדרך הירא לפחד על דקדוק אחד כעבד מרבו ונמצא תמיד עומד לשמור עץ החיים. ודרך ב' הוא לדבר דברים קשים כמלך שגוזר על עבדו בזריקת מרה ואימת מלכות, ויש בזה תכלית טוב שלא יזלזלו באחת מכל מצוות התורה ואפילו באקראי ועראי, אלא שמגיעם מחצית שכר משכר המגיעם בעשותם מאהבה, אשר על כן נתחכם ה' לצוות בב' אופנים בדרך אהבה ודרך שררה והפחדה.

אופן מסירות התורה

ונראה לבאר באופן אחר שמאוד נוגע למעשה: הנה במסכת פסחים (ק"ז, א) מבואר שצריך ללמוד מתוך שמחה, והקשו

⁵ ראה 'שבחי בעל שם טוב' שכתב בזה"ל: שמעתי מפי הרב החסיד דק"ק פולנאה [בעל תולדות יעקב יוסף] שקיבל מהבעל שם טוב תורתו השייך לנשמתו בקולות וברקים כמו שקיבלו ישראל התורה בכלל כך קיבל הבעש"ט בפרט, ועוד היה אומר זה הלשון, בכל מיני כלי זמר כנאמר בזוהר הקדוש, ואני לא ראיתי בזוהר שיזכור בכל מיני כלי זמר בקבלת התורה, אבל שמעתי מהרב זה הלשון, עכ"ל.

סוד המשכן להשרות יראה בלבנות ישראל

יותר מזה כתב הרמב"ן, שזה היה סוד המשכן אשר צוה הקב"ה את משה לאחר מתן תורה להקים, וזה לשונו (פרשת תרומה): כאשר דיבר השם עם ישראל פנים בפנים עשרת הדברות, וצוה אותם על ידי משה קצת מצוות שהם כמו אבות למצוותיה של תורה, כאשר הנהיגו רבותינו עם הגרים שבאים להתיהד, וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצום על ידו של משה, וכתר עמהם ברית על כל זה, מעתה הנה הם לו לעם והוא להם לאלוקים כאשר התנה עמהם מתחלה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה, ואמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם, ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם מקודש לשמו...

וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר. וכמו שנאמר שם (שמות כד, טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני, וכתוב (דברים ה, כא) הן הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו, כן כתוב במשכן וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ, לד)... והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. ובבוא משה, היה אליו הדיבור אשר נדבר לו בהר סיני. וכמו שאמר במתן תורה (דברים ד, לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, כך במשכן כתיב (במדבר ז, פט) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין שני הכרוכים וידבר אליו... עיין שם עוד בדבריו בארוכה איך

דבריו דברים היוצאים מן הלב ויהיה כמעין המתגבר. ומאידך גיסא, שלימותו של התלמיד, היא דווקא במה שהוא שרוי באימה ויראה, כי האימה והיראה מועילות לתלמיד להיות מקבל אמיתי, כך שדברי הרב ייכנסו לחדרי לבו ויעשו בהם רושם.

הלא כן תראה בדרך משל, במי שהתרחק ח"ו מן התורה והמצוות ונתקרר לבו ר"ל, שגם אם נדבר אליו דיבורים אמיתיים של אהבה ורכות, לא יעשו בו הללו רושם אמיתי, ורק כאשר יעזור ה' ויזרע בו לרגע אחד אימה ויראה כדי שיעמוד כמקבל אמיתי, או אז יחלחלו כל דברינו בלבו ויעשו בו רושם אדיר...

מטובת השי"ת להביא את בני ישראל לידי יראה

כאשר הקב"ה בא ליתן את התורה לישראל, אמר כפי שהתבטא ביום המיוחס: אני אוהב אתכם אהבת עולם, ועל כן ברצוני ליתן לכם יותר ויותר מתורת ששועי בלי גבול ומידה, אבל היות שיודע אני שאתם בעצמכם אין בכם הכוח להיות כמקבלים אמיתיים לקבל את כל הטוב שברצוני ליתן לכם, על כן אביא אתכם לידי יראה ואז אוכל להשפיע עליכם עד בלי די מתורתי הקדושה. ונפלאים דברי הרמב"ן שכתב כי רצון השי"ת שכן נקבל את התורה גם בעתיד, כי אם לא יעמיד האדם את עצמו כמקבל על-ידי התעוררות היראה בלב, לא יועילו לו כל גילויי האהבה של הקב"ה ביום המיוחס לקבל את התורה. ומסיבה זו נצטוונו ללמוד את התורה באימה ביראה ברתת ובזיע, כי רק כך נזכה לקבל את התורה באמת.

דבריו נכונה.

אילו היו בני ישראל אוכלים ושותים בעת קבלת התורה ומדברים ביניהם על דא ועל הא, ללא ספק היו רבים מהם באים בסיום המעמד ומפרשים הסברים משלהם לדברי ה', והיו אומרים לא לכך נתכוון ולא לכך נתכוון. וכל זה משום שללא היראה, נגיעותיו של אדם נשארות על כנף, ואז הוא שומע כפי שהוא רוצה לשמוע, ולא כפי שמבקשים להשמיע לו. **ללא היראה לעולם לא יסכים האדם לבטל את עצמו כליל לרבו. רק כשתהיה היראה בלבו, יסכים להודות שעד כה תעה בדרכו** ושהוא בער ולא ידע, ויהיה מוכן לשמוע בדיוק רב את מה שמדברים עמו...

מספר ויקרא לספר במדבר

וכך הרחיב הרמב"ן ביסוד זה בתחילת פרשת במדבר, בהסבירו השייכות שבין ספר במדבר לספר ויקרא, ותוכן דבריו, שספר ויקרא הוא בדומה ליום המיוחס שהיה קודם מתן תורה, כי בספר ויקרא הראה ה' את אהבתו הגדולה לישראל באמרו להם: **היו עמי ואני אהיה עמכם, קרבו לפני קרבנות ויעלו לפני לריח ניחוח... ובספר במדבר יגביל את המשכן בהיותו במדבר כאשר הגביל הר סיני בהיות הכבוד. שם צוה 'והזר הקרב יומת' כאשר אמר שם 'כי סקול יסקל', וצוה 'ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו' כאשר הזהיר שם 'פן יהרסו אל ה' לראות', וצוה 'ושמרתם את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח' כאשר אמר שם 'וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו וגו' והכהני' והעם וגו'...**

המשכן שווה בכל ענייניו למעמד הר סיני. ומבואר בדבריו, **שכל תכלית הקמת המשכן היתה כדי שתשרה היראה בלבות בני ישראל כמו שהיה במעמד הר סיני**, ואפילו האיסור להיכנס למשכן, כמו שנאמר "וכל הזר הקרב יומת", היה מסיבת האיסור לעלות על ההר, כמו שנאמר "כל הנוגע בהר יומת".

דור דור ועבודתו

וכל זה מפני שרק על-ידי שתשרה היראה בלבותיהם של ישראל, יוכלו בני ישראל להוסיף ולקבל את התורה מאת ה'. ודבר זה נכון גם לאחר שכבר קיבלו בני ישראל את כל התורה כולה על כל פרטיה ודקדוקיה, כי זאת התורה - אף על פי שאינה מתחלפת - מתפרשת מחדש בכל דור ודור בפי חכמי הדור וצדיקיו כדי ללמוד ממנה איך להתנהג באותו דור לפי מצבו ועניינו, שהרי כל דור יש לו נסיונות חדשים המיוחדים רק לו ובעקבות כך זקוק לעבודה מיוחדת שלא היתה בדורות שקדמו לו.

הנה זה עתה עברה עלינו תקופה חדשה שהיו לה נסיונות משלה, כי הגם שהיו מגיפות בדורות עברו, מכל מקום ההתמודדות בתקופה זו היתה שונה בעליל לנוכח מצב הדור, ואשר על כן היה צריך לקבל את הוראות התורה באימה וביראה מפי גדולי הדור מוסרי התורה.

והלא כן היה בזמן המקדש, כשהיו צריכים לדעת איך להתנהג על-פי התורה, היו עולים ללשכת הגזית שבבית המקדש מקום היראה, ומקבלים מהסנהדרין את דברי התורה, ושבים ומפיצים אותם לכל בית ישראל. **רק כשהאדם שרוי ביראה, יכול הוא לקבל את דברי הרב, ובכלל זה לשמוע את**

בתי מקדש מעט

וכעת נבוא אל החלק האחרון הטעון חיזוק ועכשיו שעת הכושר לדבר אודותיו. עכשיו כאשר כלל ישראל זוכה ברובו לחזור לבתי כנסיות ובתי מדרשות, עלינו לזכור שכפי שאמרו חז"ל הם לא סתם מקומות לתפילה בציבור, כי אילו בשביל כך היה די לנו בגגות וחצרות וקרפיות כפי שעשינו בתקופה האחרונה. אלא הם בתי מקדש מעט, כי כך רצה ה' שגם בימינו כשאיננו לא מקדש ולא כהן, יהיה לנו בתים המיוחדים לתורה ותפילה אשר בהם תשרה האימה והיראה בדומה למה שהיה בבית המקדש.

בתי הכנסת נועדו כדי שניכנס אליהם בכפיות קומה, ניגש בהכנעה אל ארון הקודש, ננשק את הפרוכת ונחזור אחרונית למקומנו להתפלל באימה וביראה. והרי מסיבה זו נאסר עלינו להתנהג בבית הכנסת

בקלות ראש, כי זו תכלית בתי הכנסת בישראל, להשרות בלבנו היראה דוגמת מה שהיה בבית המקדש, כי רק על ידי היראה ישפיעו עלינו התורה והתפילה כפי הצורך. עלינו לזכור זאת, כי בוודאי לא ישקוט היצר אלא יעבוד קשה להחזיר את המצב כפי שהיה קודם פרוץ המגיפה. עלינו לזכור שבית הכנסת הוא מקום שצריך לירא בו אפילו שלא בשעת התפילה ושלא בשעת לימוד התורה, כי יסוד איתן הוא, שאם אין לו לאדם מקום כזה, תפילתו ותורתו לוקות בחסר כל אחד לפום דרגא דיליה. וכשהאדם מקבל על עצמו להתנהג במורא בבית הכנסת, עליו לדעת שכפועל יוצא הוא מרוויח תיכף ומיד שיקבל יותר מתורתו ותפילתו. מתנה גדולה היא שנתן לנו הקב"ה בהסבירו לנו איך היה במעמד הר סיני, כי מזה אנו משכילים להבין איך נוכל אף אנו בדורותינו לקבל את התורה כיאות.

יום שלישי פרשת נשא (שבועות בחו"ל) – ג' סיון ה'תש"פ נחיצות האמונה בכוח התורה ותועלתה

זוכה לדברים הרבה

ישלח דברו וירפאם

וזה לשון הספר הקדוש "תפארת שלמה" (פרשת מצורע): הנה כתיב 'ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם'. רוצה לומר, כי אמנם כל מחלה וכל נגע אשר בעולם, הנה עיקר רפואתו בתורה אשר הוא דבר ה', ובדבר ה' שמים נעשו, וכל העולם נברא בתורה, לכן שורש הרפואה הוא גם כן בתורה. והנה הצדיק העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ונהנים ממנו עצה ותושיה, הוא הרופא נאמן על-ידי התורה אשר יצאו מפיו, ופרי צדיק לחיים.

כן ראינו מסופר על מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שפעם נכנס אליו תלמידו בחצות הלילה. שמח עמו החזון איש, וביקש ממנו היות שזה עתה הזכירו לפניו חולה הסובל ממחלה באבר פלוני, רוצה הוא ללמוד עמו סימן ביורה דעה העוסק באבר זה...

בדומה לזה היה מעשה אצל הגה"ק משינאווא זי"ע⁶, שהתווכח פעם עם אדם גדול בדין ריאת בהמה שנתמלאה תולעים, והתאמץ מאוד על-ידי כמה וכמה ראיות מן הפוסקים ועל-ידי דימוי מילתא למילתא להוכיח שהבהמה אינה טריפה ומותרת באכילה.

תוך כדי שעמדו והתווכחו, באה

במסכת אבות (פ"ו מ"א): רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה. ולא עוד, אלא שכל העולם כולו (על כל מליארדי אנשיו) כדאי הוא לו. נקרא ריע אוהב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות. ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק וחסיד וישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא (כי תורתו מגנא ומצלא עליה) ומקרבתו לידי זכות ונהנין ממנו עצה ותושיה, בינה וגבורה, שנאמר (משלי ח, יד) 'לי עצה ותושיה, אני בינה, לי גבורה'. ונותנת לו מלכות וממשלה, וחקיקור דין, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, והוי צנוע וארך רוח ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

כך לימדנו התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, שהלומד תורה כל העולם משתעבד לו והוא מקבל מדרגות רוחניות נשגבות מאוד שאין לתארן ואין לשערן. ומכאן אמרו הצדיקים⁶, שאם רואה האדם שאין כל אלו מתקיימן אצלו, ידע מזה שעדיין אינו לומד תורה לשמה, כי אילו היה לומד תורה לשמה, היה בהכרח זוכה למדרגות רמות אלו.

⁶ הובא בספרים בשם מורינו הרב חיים ויטל ז"ל בהקדמת עץ החיים. הובא בצפורן שמיר ובפלא יועץ.

מפרשיסחא שהיה בעירו בית כזה אשר לא טהור, ופעם גברה עליהם המחלה מאוד ר"ל, ויבואו ויצעקו אליו. אז נפל דברי תורה בפיו ברמזים וגימטריאות, ואחר תומו שאל אם הגימטריאות נכונים עליהם בחשבונם, אז נתרפאו, ויהי כן. וזהו שאמר הכתוב 'ישלח דברו וירפאם', ישלח דברו להצדיק וירפאם. וזהו שאמר 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו', כי טהרתו תלוי בתורה, 'והובא אל הכהן', פירוש **הובא הדיבור אל הצדיק, אשר על ידי הדבור שלו בדברי תורה, מרפא לנפש בני ישראל ויטהרו.**

אכן הדברים ידועים שלא רק כשפנו אל הצדיק עם חולה מסוים, היה הצדיק ממשיך עליו רפואה בדברי תורתו, אלא כך היו הצדיקים ממשיכים ישועות ורפואות על כל הנתלים בהם על-ידי דברי התורה שיצאו מפייהם.

התורה מונעת מחלות

מסופר על מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל שביקש פעם להקים בית חולים ליהודים יראי ה'. אסף לשם כך אסיפה של גבירים, ועלה בידו להוציא מהם עשר מיטות. כשמנה בפיו את סך המיטות שתרמו, אמר כי הגבירים תרמו יחדיו עשר מיטות, ותלמידי הישיבה תרמו חמישים מיטות.

שאלו הגבירים בפליאה, היתכן שבעוד בידנו בעלי ההון עלה לתרום רק עשר מיטות, יתרמו התלמידים העניים פי חמש? ! נענה להם ה'חפץ חיים': **התלמידים גורמים על-ידי הלימוד שלהם לאנשים הרבה שלא יחלו, וממילא חוסכים את הצורך בחמישים מיטות, והרי זה כאילו**

לפניהם אשה אחת בבכיה גדולה וסיפרה שבתה חלתה ל"ע במחלה בלתי ידועה, כאשר גופה הולך ומתנפח משעה לשעה בלי שום גבול. הגה"ק משינאווא בירך את בתה ברפואה שלימה, וכשחזרה האשה מעודדת מברכת הצדיק, מצאה את בתה כשתולעים יוצאים מגופה, ומצבה הולכת ומשתפרת.

אז נודע שמחלתה של הבת היתה בשל תולעים שאכלו את ריאותיה, ועל-ידי פסק ההלכה שבנה הגה"ק כי בהמה עם ריאה מתולעת אינה נחשבת לטריפה, המשיך לה ישועה ורפואה.

וכהנה ישנה סיפורים לרוב, על צדיקים שהמשיכו רפואות לבני דורם על-ידי התורה. **כי שורש כל הרפואות הוא בתורה, אלא שכדי למצוא את הרפואות בתורה, צריך להיות בשביל זה יהודי הלומד תורה לשמה.**

זאת תהיה תורת המצורע והובא אל הכהן

ומוסיף שם בתפארת שלמה לפרש על פי זה הפסוק זאת תהיה תורת המצורע, וזה לשון קדשו: ועל דרך זה אמר הכתוב 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו', רוצה לומר **יום טהרתו הוא בהתורה, וממנה רפואה תעלה לכל מחלה ולכל נגע צרעת,** ולזה צריך 'אל הכהן', הוא הצדיק הדור...

וממשיך: **וכמו שידענו זה מצדיקי הדור שלפנינו, שעל ידי תורתם המשיכו השפעות טובות ורפואה בעולם הזה, וכן הדיבור יקר של הצדיק בדברי תורה מרפא מיד, והש"ת שולח דברי תורה בפיו לרפואות תעלה לכל הצריך לו. כנודע זה המעשה מהרב הקדוש איש היהודי זלה"ה**

תרמו חמישים מיטות.

יין לעצירת דם בתורה מניין?

עוד הביא בספר "שפתי צדיקים" (פרשת בראשית) מה ששמע מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א: מעשה ביהודי אחד שבפתע פתאום התחיל לשטוף לו דם מחטמו, ולא יכל לעצרו. הרופאים ניסו לעשות לו כל מיני רפואות, אך הכל היה ללא הועיל ונאלצו להתייאש ממנו. הגיע הדבר לידי כך, שכבר צוה על נכסיו מחמת מיתה... נודמן לשם אדם אחד, וכשראה את המאורע, רץ לחנות וקנה בקבוק יין חזק, וצוה על החולה לשתות את כל הבקבוק בלגימה אחת. החולה עשה כדבריו ותיכף ומיד נעצר הדם. הרופאים תמהו מאין הוציא רפואה זו. הראה להם הרה"ק מקאריץ, שכך הוא מפורש בתורה (בראשית מט, יא): ובדם ענבים סותו. פירוש: ובדם – כאשר יש שטף דם, ענבים סותו – היין הסחוט מענבים הוא רפואתו, סותו מלשון אסותא.

והפטיר שם בספר הנ"ל: כי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, ובתורה נמצאות כל הרפואות והסגולות שבעולם, למען ילמדו בני אדם דעה ומוסר לבקש מהשי"ת רפואות.

היוצא לנו לדידן

אמנם כן, לאחר ראותינו כל זאת, עלינו לבוא ולשאול האם נוכל אף אנו לפי מדרגותינו להוציא מזה הלכה למעשה לדידן. כי הנה בדרך כלל, כשאנו רואים משנה כזו במסכת אבות עם כל מעשיות הצדיקים שהורמו אל-על למדרגות גבוהות ונשגבות, הגם שהאמונה בצדיקים מתחזקת

בלבנו, אבל הרגשת לבנו היא שאין דברי התנא והצדיקים שבאו אחריו נוגעים לדידן, כי איך נוכל לומר על עצמנו שאנו לומדים תורה לשמה, תחילה לכל נלמד תורה ואחר-כך נדבר על תורה לשמה...

אכן פשוט הדבר שדבריהם נוגעים גם לדידן, כי התנא רבי מאיר בוודאי בא לחזק את כל אחד מישראל, שידע מה כח יש בתורה, ומה שכרו של הלומד תורה. וכן הדבר פשוט שהתורה ניתנה לכל אחד מבני אברהם יצחק ויעקב שעמדו רגליו על הר סיני, כי ישראל ואורייתא וקוב"ה חד הוא, וכל אחד, אפילו החלש בכשרונותיו ובמידותיו, והרואה את עצמו אדם נכשל ומלא חסרונות, יכול להתדבק בתורה ולזכות ממילא לסגולותיה.

סגולות התורה לכל המתדבקים בה

ובכן, זו היא התשובה: כל הסגולות והרפואות נמצאות בתורה, אך כדי שיוכה האדם לכל אותן סגולות ורפואות, מוכרח הוא להתקשר בתורה, כי אם הוא נמצא כאן והתורה נמצאת שם, איך יזכה לסגולותיה ורפואותיה. ומעתה ברור הדבר, שהיושב ולומד, אע"פ שאינו לומד עדיין לשמה, יש לו כבר שייכות לתורה וכבר יכול לזכות לפי מדרגתו לסגולותיה. ואע"פ שמה שאינו לומד לשמה, מהווה חציצה בינו לבין התורה, מכל מקום אינו דומה מי שלומד תורה אע"פ שאינו לשמה, למי שאינו לומד כלל.

נמצא שכל הלומד תורה, יהיה באיזו מדרגה שיהיה, הרי הוא זוכה לברכות התורה ורואה איך הקב"ה מסייע לו בכל ענייניו. אלא שמעתה ואילך ככל שיוסיף

להתעלות במדרגות לימוד התורה, כך יוסיפו סגולות התורה למצוא בו אחיזה.

התחלת ההתדבקות בתורה

והשתא דאתינא להכא, בראותנו שהכל תלוי בשייכות שיש לו לאדם לתורה, נבוא בשאלה האם הדרך היחידה להתקשר לתורה היא על-ידי לימוד התורה או שיש אפשרות נוספת להתקשר אליה גם ללא לימוד התורה?

אכן בתורה מצאנו שיש יותר מדרך אחת כיצד להתקשר בתורה, ובוודאי אין בזה כדי למעט מגודל החיוב לעסוק בתורה בפועל. והרי זה כאילו אומרים שכדי להתקשר לבורא יתברך אין דרך אחת בלבד, כי כמו שאפשר להתקשר אליו על-ידי לימוד התורה, כן אפשר להתקשר אליו על-ידי תפילה, וכי ממעטים בזה ח"ו מערך התורה או מהחיוב לעסוק בתורה? ! בוודאי שלא! אלא מתכוונים לגלות בזה את כל האפשרויות שיש לו לאדם להתקשר באמצעותן להשי"ת, ומעתה בוודאי מוטל עליו לעשות ככל האפשרויות העומדות בפניו, ומזה ומזה אל ינח ידו. אף כאן יש לנו להציג בפני השואל את כל האפשרויות העומדות בפניו להתקשר באמצעותן לתורה, אם כי פשוט שהאפשרות הטובה ביותר היא לעסוק בתורה לשמה, כי זה מזכך את האדם ומרפא את כל חולאי נפשו.

ובכן, האפשרות הנוספת להתקשר באמצעותה לתורה, היא האמונה בתורה. והאמת שאפילו מי שעוסק בתורה, חייב שתהיה לו אמונה בתורה, אך רצוננו לומר שאין אחד בעולם שאין לו קשר לדבר זה.

ובו תדבק

והרי כך אנו רואים שכל אימת שאנו רוצים להתקשר למשהו, הדרך לעשותו הוא על-ידי אמונה בו. ולמשל, נצטוינו בתורה להתדבק בהשי"ת כמו שנאמר "ובו תדבק", והקשו חז"ל איך אפשר להתדבק בהשי"ת והלא אש אוכלה הוא, וכתבו הראשונים שהכוונה היא להאמין בו, כי על-ידי שהאדם מאמין בהשי"ת שהוא מנהל את הבריאה ומשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית, הוא מתדבק בו.

וביאור הדבר, כי על-ידי האמונה בדבר, מתאחד האדם עם אותו דבר במחשבתו, ומשכן נמצא שהוא דבוק בו יותר משהיה דבוק בו אילו היה מחזיקו בידו, כי אילו היה מחזיקו בידו ואפילו היה ידו דבוק בו בדבק חזק, לא היה ההתדבקות בו רק באופן חיצוני, אבל עכשיו כשהוא מאוחד בו במחשבתו, הרי הוא דבוק בו באופן פנימי.

וכמו כן אנו רואים לענין האמונה בצדיקים, שבזה שהאדם מאמין שהקב"ה נתן כוח לצדיקים לבטל גזירות, הוא מתדבק בצדיקים. וכפי שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זיע"א: "מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י", שפירושו בוודאי אינו שירגיש יותר טוב בלבד, כי דבר זה אך חיצוני הוא, אך פירושו כי לכאורה לא היה באפשרי לאדם פשוט להתדבק ברשב"י מאחר שנתעלה כל-כך עד שנעשה אף הוא אש אוכלה, ומה יעשה האדם הרוצה להתדבק בו. והתשובה היא, שעל-ידי שילמד את דברי הזוהר הקדוש, ויבין מעט מה הפירוש "צדיק גזור והקב"ה מקיים", על-ידי כן יאמין ברשב"י, וממילא יתדבק בו

וירוח רוח עצום לנשמתו.

איני יודע למצוא עצה לנפשי, את תוריני אתה הדרך ה' אלוקים, דרך פקודיך הביניני ואשיחה בנפלאותיך, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך... אולי יזמן הקב"ה אי מי שישמיע לי דבר מה שיעוררני לדבר שאותו עלי לתקן (כדברי הבעש"ט הק'), ואולי יזמן לי איזה שיעור מוסר, וכן הלאה.

וכמו שעל-ידי האמונה בה' מתדבק האדם בה' ועל-ידי האמונה בצדיקים מתדבק האדם בצדיקים, כמו כן על-ידי האמונה בתורה מתדבק האדם בתורה. ואדרבא, הרי כל כוח הצדיקים בא מן התורה.

מן הקל אל הכבד

עכ"פ הנקודה העיקרית היא להאמין בכוח התורה, להאמין בכך שכל העצות והפטרונות נמצאים בה. ובוודאי אין פירוש הדבר שכיון שיעורר האדם את לבו באמונה זו, כל העולם ישתנה בשבילו בבת אחת, אלא עבודה היא שיש להתעלות בה מיום ליום, עד שמשגיגים אותו. והרי היא דומה ללימוד התורה לשמה, שגם הוא אין מגיעים אליו ביום אחד, אלא עובדים ועובדים עד שמגיעים.

וכאמור, הקב"ה רוצה מאתנו שלא רק נאמין בכוח התורה, אלא גם נעסוק בתורה לשמה, כי על-ידי לימוד התורה לשמה מתדבקים בתורה ביתר שאת. ואדרבא, מי שבאמת מאמין בכוח התורה, בסוף משליך את כל הבלי העולם ועוסק בתורה לשמה. אך עכ"פ האמונה בכוח התורה היא האל"ף ביי"ת של ההתדבקות בתורה, והיא הנותנת לאדם סייעתא דשמיא גדולה.

הרי זה צדיק נמור

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זיע"א בעל "אהבת שלום" אמר: חז"ל אמרו "הנותן צדקה על מנת שיחיו בניי, הרי זה צדיק גמור". אכן מעודי לא הבנתי פירוש דבריהם, כי מלשונם משמע שכך היא צורת

התדבקות על-ידי אמונה

ומעתה, על האדם להאמין באמונה שלימה שבתורה נמצאים כל העצות והרפואות והפטרונות לכל הקשיים והשאלות של כל אחד ואחד, ואפילו אם חושב האדם שהקושי שפוקד אותו כבר נמשך אלפיים שנה, וירש אותו מאביו אשר הוא ירש אותו מאבי אביו וכו', עליו לדעת שגם קושי זה יש לו פתרון בתורה, כי התורה קדמה גם לאביו וגם לאבי אביו וגם לאדם הראשון.

בעצם זה שהאדם מאמין בתורה, אע"פ שלא התיישב עדיין ללמוד תורה, הרי יש לו שייכות אמיתית לתורה. ואע"פ שעדיין אין האדם יודע איך ימצא את הפטרונות לקשייו בתורה ואיך יגיע אליהם, כיון שהוא מאמין באמונה שלימה שבתורה נמצאים הפטרונות, הוא כבר מתדבק בתורה על-ידי עצם אמונתו.

ואכן כל עוד אין האדם יודע איך ימצא את הפטרונות לקשייו בתורה, יש לו עצה ללמוד את התורה בגרסתו של דוד המלך ע"ה, וכמו שכתב בספר הקדוש "דגל מחנה אפרים" (חיי שרה) שכל הצירופים שבחמשה חומשי תורה על תיבותיהם ואותיותיהם, נמצאים בספר התהלים. יפתח האדם את ספר התהלים וישפוך את לבו: אני

לכאורה יש להבין איזו טענה היתה לו לבעל אהבת שלום כנגד הגביר, והלא הגביר עשה את מה שציוו לו חז"ל, וכאמרם – מי שיש לו חולה בתוך ביתו יבקש עליו רחמים? אך התשובה היא, שהצדיק ראה בעיניו החודרות לב ונפש, כי העומד לפניו לא פנה אליו מכוח האמונה, אלא מפני שהיה לו קל לפנות אליו לבקש רפואה ובכך לחסוך מעצמו הצורך להתאמץ בחיזוק האמונה, וראיה היה לו לכך, כי אילו היה בא אליו מכוח האמונה, היה יכול להאמין תחילה במצות הצדקה שלו ולהשיג ממנה הרפואה. **הפונה אל הצדיק מתוך אמונה, מיוסדת אמונתו על האמונה בכוח התורה.** כי הנה אדם זה מאמין שכל העצות והרפואות נמצאות בתורה, שהרי התורה היא כמוה כ'הוראות היצרן' שהרי יוצר האדם כתב אותה, אך בהביטו על עצמו, הוא מתמלא בוש: איך אוכל אני למצוא עצה בתורה, מאחר שאין לי שום שייכות לתורה! ואז הוא פונה אל הצדיק שלומד תורה לשמה, מתוך אמונה שהוא יוכל למצוא לו עצה ורפואה בתורה.

וכאמור, זו היא העבודה המוטלת עלינו בעמדנו עדיין בתחתית הסולם, להשריש בלבנו האמונה בכוח התורה יום אחרי יום. כל יום בעת אמירת ברכת התורה, נזכיר לעצמנו שאנו רוצים להבין את תורת ה' אשר נמצאות בה כל העצות והרפואות לכל הקשיים והשאלות שבעולם. וזה יועיל לנו כאמור, שנתקשר לתורה הקדושה עוד בטרם נתחיל אפילו לעסוק בה.

אמונה מביאה לידי דביקות

ונוסיף עוד בתועלת האמונה בכוח

הצדקה, ליתן על מנת שיחיו בניי, וכי הידור הוא לתת צדקה שלא לשמה?! עד שבא מעשה לידי והבנתי את דבריהם לאשורם.

בקאסוב היה גביר אחד בעל לב טוב שפיזר ממונו לעניים. באחד הימים חלה בנו ל"ע ובא אלי הגביר לבקש לו רפואה. הרהרתי בעצמי: הלא גביר זה הוא מרא צדקה בעיר זו, מדוע הוא בא אלי? והלא צדקה תציל ממוות; יתן צדקה לעניים ויפעל ישועה לבנו! עד שעלה במחשבתי שגביר זה אינו מאמין בכוח הצדקה. אמנם יש לו לב רחב ויודע שצריך לפתוח את הכיס לנזקקים, אבל האמונה שהצדקה היא מצוה אלוקית שבכוחה להפך המידות מדין לרחמים – חסרה לו. אזי הבנתי דברי חז"ל: "הנותן צדקה על מנת שיחיו בניי", הוא יודע ומאמין שהצדקה מחייה את הבריאה ולא העסקנות וההשתדלות – "הרי זה צדיק גמור".

לגירסא אחרת בש"ס – הרי זו צדקה גמורה. **כאשר האדם נותן צדקה מתוך אמונה שהיא מצוה ממצוות התורה ועל כן יש בה את כל הסגולות והרפואות, הרי הוא מתקשר במצות הצדקה בהתקשרות גמורה, ואם כן הגיע בוודאי אל תכלית המצוה והרי זו צדקה גמורה.**

סגולה מתוך אמונה דווקא

הנה ישנה רעה חולה אצל בני אדם שברצונם לברוח מן האמונה, פונים הם אל הסגולות כאל רהבים ושטי כזב. אבל מי שפונה אל סגולות התורה דווקא מתוך אמונה בכוח התורה, אשריו וטוב לו, ועליו נאמר הרי זה צדיק גמור.

דוגמא פשוטה מהמעשה דלעיל:

מתהלך נבוך עשר שנים, ימעט ח"ו מאמונתו בכוח התורה, כי אם ימעט מאמונתו ויתייאש מלמצוא בה את העצות והפטרונות למבוכותיו, לא יגיע לשום מקום.

האמונה מביאה לידי עיון התלמוד

במסגרת זו ראוי לציין, שעל-פי תורת החסידות, זו היא מהותה של עיון התורה. מדוע יושב הלומד ומתעמק למצוא טעם המחלוקת בין רש"י לתוספות? מדוע אינו ממשיך הלאה? התשובה היא **כי הוא מאמין שהתורה היא מעיין החיים**. כשהאדם מבין שהתורה איננה סתם ספר חכמה, אלא היא מעיין של סגולות ורפואות, אין הוא יכול להמשיך הלאה כל עוד אינו מבין את הדבר לאשורו, ואם לא יבין ישתטח ארצה ויבכה בדמעות שלישי שייפתחו לו שערי בינה.

יהודים יראים ושלמים, כאשר היו מוצאים איזה דבר מוקשה בסוגיא לאחר שכבר דשו את הסוגיא וליבנו אותה מכל צדדיה, שמחו שמחה גדולה, כי ראו כי הנה מצאו עוד עומק בחכמת התורה, והנה נגלה להם עוד באר חפרוה שרים. כל זה בנוי היו על אמונתם בכוח התורה, ומי שאינו מבין על מה מתעכבים בעיון התלמוד, סימן הוא שחסר לו באמונה בכוח התורה.

יסוד זה יכול להועיל לנו מאוד להיות כהכנה לקבלת התורה, כי בחג השבועות נותנים לנו כוחות חדשים ומהלכים חדשים בכדי שהתורה תשפיע עלינו, ולכן ככל שנוסיף להאמין בכוח התורה נתעורר בתשוקה לקבל את התורה ולהתפלל כראוי לקבל את התורה, להתדבק בה ולקבל את כל השפע אשר בא יחד עמה.

התורה: ה'אור החיים' הק' כתב בפרשת ואתחנן, שהאדם אוהב את הערב, כגון מאכלים עריבים לחיך; את המועיל, כגון אנשים שעוזרים לו בהוה או שעזרו לו בעבר, ואת הטוב, כגון מה שנמשכים בלב לאנשים שהם טובים במהותם אע"פ שאין מקבלים מהם תועלת.

והנה בעסקנו בענין אהבת התורה, הנה יש בידינו מאמרים רבים הבאים לעורר בלבנו אהבת התורה מצד שהיא עריבה, וכגון מה שכתב האור החיים הק' שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה. אולם אהבה זו תהיה תלויה לעולם במדרגת האדם, כי יש מי שמרגיש הרבה את עריבות התורה, ויש מי שמרגיש אותה מעט ויש מי שאינו מרגיש שום עריבות בלימוד התורה.

אכן ככל שיגביר האדם האמונה בלבו שבתורה ישנן כל העצות והרפואות, כך תגבר אהבת התורה בלבו גם מצד שיכיר שהתורה היא דבר המועיל, והרי לזה יכול כל אחד להגיע, כי דבר השווה לכל נפש הוא להאמין שבתורה ישנן כל העצות והרפואות. ומשיאהב האדם את התורה, ממילא יתדבק בה וירוץ לעסוק בה. ונמצא שעל-ידי האמונה בכוח התורה מתדבק האדם בתורה משני צדדים, האחד מצד עצם האמונה, והשני מצד האהבה הבאה בעקבות האמונה. וכאמור, אם רואה האדם שעדיין אינו יכול למצוא את הפטרונות בתורה, יעשה אחת מהנה: או שינקוט בגירסת דוד המלך ע"ה בתורה ובה ימצא את מבוקשו, או שילך אל החכם הלומד תורה לשמה, והוא ילמד אותו מהו החלק בתורה שבו נמצאת התרופה למכתו. אך לא בגלל שהוא כבר

אתה נגלית בענן כבודך⁷

מדוע הקריאה מתחלת מ'בחדש השלישי' ולא מקבלת התורה, זאת, מפני שאם יש אחד מהקהל שעדיין לא עשה הכנה טובה לחג ולא הספיק להיערך כראוי, לכן קוראים בשבילו את הפסוקים האלו העוסקים בענין ההכנה לקבלת התורה, שפסוקים אלו יעוררו אצלו את האהבה עד שתחפץ ויחדירו בו את ההכנה לקבלת התורה.

עכ"פ, הדבר צריך קצת ביאור והתבוננות, כיצד ייתכן שכל המהות של קבלת התורה מתרחשת באותם רגעים ספורים לאחר הכנה גדולה ומתמשכת, ורק לסבר את האוזן אם אחד חלילה יתאחר מלקום בבוקרו של חג ויפסיד את קריאת התורה, נמצא שבאותו רגע אחד הוא הפסיד את כל החג...

גם בחו"ל שישנם שני ימים, היום השני נראה כבר כיום מנוחה לאחר עבודת היום הראשון, מאחר ורוב הקהל אינו נייעור בלילה השני [אף שבשל"ה הקדוש וביסוד ושורש העבודה מבואר שיש להיות נעורים ולעסוק בתורה גם הלילה השני], ונראה כי עיקר ה'קבלה' אכן היתה בכמה רגעים שביום הראשון ותו לא, והדבר צריך ביאור.

משל לשמחת נישואין שאצל החתן

העיקר הוא ה'הרי את'

להבין פשר דבר, מובא כי הרה"ק רבי

חג שכולו הכנה, וקבלת התורה היא בכמה רגעים

אם מתבוננים בפסוקי התורה של 'שלושת ימי ההגבלה' נמצא כי כאן טמון מקור הענין של 'הכנה למצוה' בתורה הקדושה. כאן ביארה התורה להדיא כיצד יש להתכונן בהכנה דרבה לקבלת התורה.

בכלל, חג השבועות הוא חג שכולו הכנה. שבע שבועות ספרו והתכוננו לחג, בהגיע ליל החג לומדים כל הלילה ועושים הכנה של קישוטים לשכינה באמירת התיקון, ולאחר מכן הטבילה במקוה, ולמחרת, התפילה שהיא גם הכנה במידת מה, ורק בשמיעת עשרת הדברות בדקות ספורות אז הוא לכאורה ה'קבלת התורה' בעצמה; ומיד לאחר מכן שמחים ומרקדים ועושים סעודה גדולה שהרי 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס'.

נמצא אם כן שחג זה הוא כולו 'הכנה' לרגע הקצר של קבלת התורה, ולאחר מכן מיד באה השמחה בקבלת התורה, והרי זה דבר מופלא ואין זה כבכל המועדים שבהם בעת התקדש ליל החג מיד באה הקדושה הגדולה ומסתיימים כבר ההכנות של ערב החג.

ואגב נזכיר את מה שכתב הגה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זיע"א במתק לשונו

⁷ שיעור משנת ה'תשע"ז

לעניינים שברוחניות, אבל לסבר את האוזן אפשר לומר כן לגבי החגים והמועדים, כי אם אמנם בדעת בני אדם נראה כי פסח וסוכות הם חגים ראויים לשמש, שבהם הדבר נמשך שבעה ימים וניתן לנצל ולהספיק עולם ומלואו, אולם, חג השבועות הרי קצר מאוד ולאחר שבקושי נכנסים אליו כבר הוא חלף עבר ומסתיים במהירות.

אך באמת, אדרבה, אף כי מבחינת ההנאה מהחג נראה כי אפשר יותר להספיק ולשאוב תועלת מהחגים הארוכים, אך באמת בשורשו של דבר, דווקא בחג השבועות באותם רגעים קצרים של קבלת תורה, לאחר הכנה ארוכה של ימי הספירה ולימוד כל הלילה, מתרחש המהפך האמיתי כמו אצל אותו חתן הקונה עולמו ועתידו ברגע כמימריה של ה'הרי את'...

כמובן שאצל אלו הגבוהים משכמם, יהודים מזוככים הדבר ניכר ביתר שאת והם חשים בעצמם את גודל השינוי הנעשה בעת 'קבלת התורה'. שמענו פעם כמסיח לפי תומו מאחד מזקני חסידי דור העבר זצ"ל, שסיפר כי בליל שבועות פנה ליבדלח"ט מורו ורבו שליט"א לבקש שיקח אותו עמו ויזכה לקבל את התורה כראוי, ולמחרת בעת הקידוש ניגש להודות ואמר: "ב"ה, מען האט דורך געבראכן..." - כזו היתה הרגשתו של יהודי מורם מעם שהרגיש בנפשו את קבלת התורה המתרחשת ברגעים קצרים אלו לאחר ההכנה הגדולה של כל התקופה.

גודל ענין ה'תיקון' ולא לשוחח אחר

אמירתו

ואכן, בעיון במקורות רואים את גודל הענין של ההכנה הגדולה ליום זה, כאשר

מנחם מענדיל מוויטעבסק זיע"א אמר פעם לתלמידיו: "וכי סבורים אתם שמה שאמרנו חז"ל "אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו?" הכוונה היא לכל אותם שני פסוקים? - והשיב בעצמו, לא כפי שאתם סבורים, אלא רק את האות הראשון א' של 'אנכי' שמענו מפי הגבורה...

וביארנו התלמידים הקדושים את דבריו הטמירים של רבם, כי חלילה לא היתה כוונתו להמעט בגודל המעמד הנשגב של 'קבלת התורה' לומר כי רק אות אחת נשמעה מפי הגבורה, אלא אדרבה, כוונתו היתה לגלות גודל המעמד הכביר והנורא, כי גילוי אלקותו שנעשה באותו רגע לא נתפשט כלל אלא נותר מצומצם באות אחת בלבד של אנוכי.

הבנת הדבר היא, כי ככל שהדבר מתפשט בזמן ובמקום אזי הוא תופס מקום ונתגשם ונחלש במידת מה, אך כאשר האור מצומצם ומרוכז בנקודה קטנה אחת ללא התפשטות כלל אזי האור הוא רב מאוד וגדול מאוד.

דוגמה לדבר, משמחת נישואין, לפעמים המחותנים משקיעים הון רב באירוע של נישואי צאצאיהם שיהיה מוצלח וברמה גבוהה מאוד, ואז, יש הבדל עצום בין החתן והמחותנים. החתן שזוכה לקדש אשה ולהקים בית בישראל, כל מחשבתו נתונה לעתיד ולמהפך העצום המתחולל בו באותו יום, ואינו שת ליבו כלל למה שמתרחש בעת האירוע של החתונה, לעומת זאת, אצל המחותנים עיקר ההנאה הוא מעצם הצלחת האירוע והם נהנים מכל רגע ורגע של החתונה, כי עבורם זהו העיקר כרגע.

צריך להבדיל בין דוגמה גשמית זו

מגיע כבר בעת התפילה, כפי שבכל יום טוב האורות מגיעים בעת התפילה, לכן תפילה זו של חג השבועות היא מהתפילות המרוממות והנשגבות ביותר מכל השנה, בעת תפילה זו אנו מבקשים ופועלים עבורנו ועבור צאצאינו לכל השנה השפעות של רוחניות בכל העניינים.

מי שחלילה מתאחר לקום לתפילה זו הרי הוא מפסיד את עיקר הנקודה שעליה עמלים זמן רב ביותר, והוא הפסד גדול מאוד כמי שנערך שנה שלימה עבור פרויקט מסוים ובדיוק בעת האירוע המכונן של סיום הפרויקט הוא נאנס ולא יכול להופיע, אף שהוא אונס גמור, אבל ההפסד הינו צורב וכואב מאוד.

מכריוזים בשמים: מי רוצה לקבל את התורה?

מעבר לכל זה, יש לזכור כי עיקר הקבלה היא באמת הקבלה להבא, ועל כן יש להקדיש מחשבה במהלך החג, לחשוב בעצמו ולהכניס בליבו הרגשות של רצון טוב לקבל להבא את כל קיום התורה, לעמוד יותר טוב בניסיונות הזמן, להתחזק היטב בעשיות טובות ובסור מרע וכל מה שנצרך האדם לתקן. זהו עיקר ה'קבלה' למעשה.

שמענו מהרה"ח ר' מאיר דוד ברנדווין שליט"א בשם הרה"ח רבי אליהו ראטה ז"ל שהיה משב"ק של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל צוק"ל שפעם אחת בליל שבועות לאחר שיצא מהמקוה, תפס אותו ואמר לו: ברגע זה מכריוזים בשמים מי רוצה לקבל את התורה? הבה נצעק ביחד: "נעשה ונשמע" וכן עשו, ואמר על כך הרה"ח רבי אליהו שחשב בעצמו, מה הטעם שהיה צריך

הכל נוהג כמו הכנה לייחוד של טהרה, תחילה ספירת שבע שבועות, כענין ספירת שבעה, וכן גילוח השערות דווקא ביום ערב החג, וכך גזיזת הצפרניים של הידיים והרגליים ביום אחד - הכל הוא כדי להגיע לייחוד הנפלא של קבלת התורה.

כך גם ענין אמירת ה'תיקון ליל שבועות', אשר מקורו טהור מזוהר הקדוש והוא על דרך קישוטי כלה שמקשטים את השכינה בכ"ד קישוטים שהם כנגד כ"ד ספרי תנ"ך והכל הכנה לייחוד העליון; ולא כמו אחרים הסבורים לומר שענין ה'תיקון' הוא רק עבור 'עמי הארצות' שאינם יכולים לעסוק בגמרא ותוספות, או להיפך, שהענין הוא רק עבור מקובלים היודעים בחכמת הקבלה, כי אדרבה לפי המבואר בזוהר הקדוש ה'תיקון' הוא ענין הכנה הצריכה לכל אחד ואחד. כך גם ענין הטבילה בעלות השחר הוא ענין של הכנה גדולה. גם בספר 'פלא יועץ', באות ע' - עצרת, מביא דברים נשגבים על ענין אמירת ה'תיקון' בליל שבועות.

וכדאי לציין, אף שידוע הענין שלא להפסיק בדיבור מאמירת ה'ברכו' בליל שבועות ועד לאחר אמירת 'כתר' בתפילת מוסף, מכל מקום אף מי שבעת סעודת יום טוב שוחח מעט כדרכן של בריות, ראוי לדעת כי בסידור רבי שבתי מביא בשם מורו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש צוק"ל שראוי שלא להפסיק בשיחה בטילה מלאחר אמירת ה'תיקון' עד אחר מוסף, מפני מפני שאז עולים הקישוטים, לכן כדאי מאוד להיזהר שלא לשוח בשיחה בטילה בשעות אלו לפנות בוקר עד אחר התפילה.

עוד יש לדעת כי אור גדול זה של חג

במה שמבואר שקידושין הוא רק ע"י פעולת הבעל ואסור שהאשה תעשה פעולה להכניס עצמה לבעלה, ומבאר שם הר"ן שפעולת הקידושין נעשית אך ורק ע"י שהאשה מפקירה עצמה לגמרי ומניחה למקדש לעשות בה כחפצו.

אף ענין קבלת התורה שהוא בבחינת נישואין, הוא ע"י שאנו נקבל על עצמנו את מידת המלכות ונכניע את עצמנו בגדול ביטול - להפקיר עצמנו לגמרי למשפיע לקבל את התורה.

הרקידה בבית מדרשו של ה'דברי

חיים' בצאנו

כל זה הוא שלב ההכנה, ולאחר מכן מתחיל מיד שלב השמחה הגדולה בקבלת התורה, עליו אמרו **ש'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם'**.

אמנם, בתחילת החג הכל הוא בבחינת 'וגילו ברעדה' - בגודל פחד מהדרת היום שנזכה אכן לקבלת התורה, אבל ברגע שזכינו כבר לקבלת התורה, יש לשמוח ולשוש בשמחת התורה.

מסופר כי בבית מדרשו של הרה"ק **הדברי חיים מצאנו זצוק"ל** לא היה נהוג שם לרקוד כליל שבועות, ופעם אחת קודם אור היום ניגש אחד החסידים שהיה "יהודי פשוט" אל הגה"ק **בעל ה'קול אריה' אבד"ק בערענסאז ומאד זצוק"ל** שהיה אדם גדול מאוד בתורה מחסידי צאנו, ואמר אליו: 'אמנם אתה אינך צריך לשמוח כ"כ בתורה, כי גם ללא התורה היית מסתדר היטב בחיך, בפרנסה ובכבוד, מפני חכמתך וכישוריך הגדולים... אך אני, לולא התורה הקדושה, לא היה לי כלום--- ורק בזכות התורה יש לי

הרבי לומר לו זאת, הוא מפני ש'נעשה' הוא לשון רבים וצריך לקבל את התורה בצוותא חדא.

מסיפור זה נראה כי באמת בכל שנה מכריזים בשמים ומעניקים לנו את הזכות ואת היכולת לקבל את התורה, ועלינו להשכיל באמת לקבל עלינו את התורה בלב שלם.

ההכנה הגדולה ע"י ביטול והכנעה

כאמור, הכנה גדולה זו נמשכת בשבעה שבועות הספירה, שבכל שבוע עמלים על מידה אחת משבע המידות כדי לזכך את הגוף ולהכינו לקבלת תורה, עד שמגיעים לשבוע האחרון שזה כנגד מידת המלכות ואז מסתיימת ההכנה הגדולה לקבלת התורה.

ואגב יש לשנן את מאמרו של **הרב המגיד הקדוש מקאזניץ זצוק"ל** - שהיה חוזר עליו כל שנה - על היום האחרון שעליו נאמר 'תספרו חמישים יום' כי **אף מי שחלילה לא עשה תשובה ולא הכין את עצמו עד היום האחרון, יכול ביום האחרון של 'מלכות שבמלכות' להרהר בתשובה ולהכין עצמו כראוי ליום הגדול והנשגב.**

כדי להבין את מידת המלכות שהיא המידה האחרונה שבה מתכוננים לקבלת התורה, צריך לדעת כי 'מלכות' היא בחינת 'מקבל' דהיינו שהאדם צריך להכין עצמו להיות כלי קיבול לתורה, כי אם האדם אינו מסוגל לקבל מה שמורים לו ומראים לו משמים קשה לו מאוד לקבל את התורה.

זוהי **ההכנה הגדולה להפוך עצמו ל'מקבלי' בגודל הכנעה וענווה**, ודוגמה לדבר מצאנו גם על פי נגלה במסכת נדרים (דף ל'),

קושיות: א. מה ביאור דברי רב יוסף 'אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא', לכאורה מה ענין 'האי יומא' הרי העיקר הוא 'קבלת התורה' עצמה ולא דווקא ה'יום' שבו ניתנה תורה? - ב. וכי רק 'יוסף' לא היה? הרי לולא התורה לא היה כלל עולם, שהרי קיום העולם כולו מותנה בקבלת התורה? - ג. הרי מבואר במסכת סוטה (מ"ט:)"אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתני ענווה דאיכא אנא", וכיצד ייתכן שכאן הוא עצמו מדבר בלשון של גאות כביכול חלילה?

עוד יש להוסיף קושיא שישית היא, מדוע נקרא החג 'מתן תורתנו' ולא 'מתן תורה', וכי התורה שלנו היא? ומתמצים גדולי האחרונים הנ"ל על פי הקושיא על הגמרא (ברכות ה.): "אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו". וקשה, מה הדמיון למשל, הרי כאן התורה נותרה אצל הקב"ה והוא עוסק בה ומשתעשע בה שעות רבות בכל יום כמבואר בגמרא (שם ג) ואם כן למה יהיה עצב?

אלא התשובה היא, על פי מה שמצאנו בסיפור של 'תנור של עכנאי' (ב"מ נ"ט:)"שלאחר שאמר רבי אליעזר 'כותלי בית המדרש יוכיחו, אמת המים תוכיח' והחכמים חלקו ואמרו 'תורה לא בשמים היא', מבואר שם "אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קדשא בריך הוא בההיא שעתא? - אמר ליה: קא חיין ואמר נצחוני בני, נצחוני בני", ומכאן מוכח שאכן הקב"ה נתן את התורה

עולמי בחיי... ובסיימו דברים אלו יצא ברקידה גדולה עם בעל ה'קול אריה' והצטרפו אליהם עוד ועוד חסידים עד שכל הקהל רקד בשמחה עצומה.

כששמע הצדיק את הרקידה יצא מחדרו ושאל על מה ולמה הרקידה וסיפרו לו את דברי אותו חסיד, ושמח מאוד בשמחה של מצווה זו.

אף מי ששרוי בדרגה שפלה מאוד, יכול לשמוח מאוד בשמחת קבלת התורה, בפרט בזמננו כאשר העולם המנותק מתורה חלילה הולך ומושפל עד מאוד, ואנו ב"ה עדיין משתדלים בכל כוחנו לעבוד את ה' ומתאמצים במלחמת היצר - ולכל הפחות מעכשיו בקבלה על העתיד, בוודאי יש לנו במה לשמוח בשמחה גדולה בכל שנה ושנה, ויש להראות זאת לבני הבית את גודל השמחה, בשירה ובזמרה, וברקידה של 'אי לאו האי יומא'...

ביאור נפלא על 'זמן מתן תורתנו'

שמענו מהגה"ח ר' חנוך שבדרון שליט"א ביאור נפלא בשם כמה גדולי ישראל, בעל החידושי הרי"ם זצוק"ל והבית הלוי זצוק"ל ורבי שמעון סופר מקראקא זצוק"ל, המתמצים בביאור זה שש קושיות גדולות בענין החג.

ידוע קושיית המגן אברהם (או"ח תצ"ד) מדוע חג השבועות הוא ביום ו' בסיוון, הרי הלכה כרבי יוסי ולשיטתו קבלת התורה היתה ביום ז' בסיוון? ועוד, הרי קבלת התורה היתה ביום החמישים ואחד, ואם כן חג השבועות היה צריך להיות ביום החמישים ואחד ולא ביום החמישים? וב'באר היטב' שם מביא עוד כמה

היה חלילה בדרך גאוה אלא בכך הביע את גודל השמחה של קבלת התורה שניתן הכוח לחכמי הדורות, ולא דווקא רב יוסף אלא כל חכם וחכם יכולים להנהיג בעצמם את התורה ואת כל העולם על פי כח תורתם.

ולכן אנו אומרים: "זמן מתן תורתנו", כי זה עיקר השמחה שהתורה היא 'תורתנו' ואנו מנהיגים אותה לפי דעת חכמי התורה, וזה היה ביום ו' בסיון, אבל 'זמן מתן תורה' אכן היה ביום ז' בסיון.

בדומה לענין זה נמצא בזוהר הקדוש המביא בארוכה שהיה מלאך שנשלח להחריב את כל העולם, עד שרבי שמעון גער בו והזהיר אותו שיגרש אותו להרי החושך, ובטלה הגזירה, ואמר על כך הרה"ק האמרי חיים מוויזניץ זצוק"ל כי באותו מעמד היתה שמחה גדולה מאוד במרום, כי זהו שלימות הבריאה כאשר אדם קרוץ מחומר יכול להזהיר מלאך שלוח ממרומים שישליכו להרי החושך ולבטל גזירת שמים - זהו שלימות הבריאה ומטרת קבלת התורה, כנ"ל.

לגמרי לחכמי ישראל שהם יקבעו בה וינהיגו אותה על פי דעתם ורצונם, ואם כן היתה לו סיבה להיות עצב, ובכל זאת שמח הקב"ה -

לאור זאת עיקר השמחה בקבלת התורה היא אינו רק בעצם התורה עצמה שקיבלנו, אלא השמחה היא בכך שניתן כח עצום לחכמי התורה שיכולים לשנות את כל ענייני העולם כרצונם והכל מתנהג ומשתנה על פיהם ושמחה זו היא דווקא ביום ו' בסיון כי יום זה הוא היום שהוסיף משה יום אחד מדעתו, והסכימה שכינה לדעתו ולא שרתה על ההר אלא למחרת, אם כן ביום זה שבו השכינה לא שרתה - ביום ו' בסיון, הוא עיקר קבלת התורה שבו נתגלה שחכמי התורה מנהיגים את העולם לפי רצונם, וזה היה ביום החמישים ולא ביום החמישים ואחד.⁸

לפי זה מובן הפשט של 'אי לאו האי יומא' שדבר נפלא זה נלמד מעצם מהות ה'יום' שנדחה בו קבלת התורה, ולולא יום זה, כמה יוסף איכא בשוקא, שלא היה להם הכח הגדול לחכמי התורה כפי שנתחדש כעת.

ומובן גם מה שאמר כן רב יוסף, שלא

⁸ אף הרה"ק בעל התפארת שלמה זצוק"ל מבאר על דרך זה, באופן אחר, כי לא היה באפשר לקבל את התורה טרם יידעו את היסוד הנכבד של כח הצדיקים שיש לשמוע בקולם לכל אשר יאמרו, כפי שהסכימה השכינה ליום שהוסיף משה מדעתו, רק לאחר ידיעת יסוד זה אפשר לקבל את התורה; וזה ענין אחר.

תעוררו את האהבה עד שתחפץ – העבודה של אחר חג השבועות⁹

תורה, כמו לאחר החג המרומם בו ביקשנו ופעלנו לקבל כלי חדש ומוחץ חדשים למדרגות של תורה, אם אין מנצלים כראוי את הכלים האלו הדבר מעורר תביעה עלינו.

כל הגדול מחבירו – יצרו גדול הימנו

ידועה אמרת קדשו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעבסק זצוק"ל על מה שאמרו חז"ל בפרשת נשא: "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין", ולכאורה הדבר אומר דרשני, הרי אדרבה, מי שראה את קלקולה של הסוטה וכמה היא סובלת מהעבירה שנכשלה בה, הרי בוודאי יודע הוא כבר בעצמו את גודל הזהירות הנדרשת שלא להיכשל ולמה עליו להזיר עצמו מן היין?

אלא, אומר הרה"ק מוויטעבסק זצוק"ל, ברגע שאדם זוכה להארה שמימית והבנה חדשה בתורה אזי הוא נכלל בגדר של 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו', כי כך הוא דרכו של היצר, כאשר הוא רואה באדם קדושה יתירה וחכמת התורה ביותר אז הוא מנסה לגבור על האדם ולהכשילו בחטא, לכן דווקא זה שזכה משמים לגילוי והבנה של 'הרואה סוטה בקלקולה', הוא עליו להזהר

החיוב לנצל את הכלי החדש

כאשר מגיעים לימים שאחר חג השבועות יש להזכיר את מאמר הרה"ק 'האמרי אמת' מגור זצוק"ל, שמביא את הגמרא בברכות (ת.) אומרת: "עוזבי ה' יכלו - זה המניח ספר תורה ויוצא", ואומר כי לאחר חג השבועות הוא בבחינת 'ספר תורה פתוח' - מאחר וקיבלנו כבר ב"ה את התורה וכל אחד פעל בעצמו בס"ד גדולות ונצורות בהבנה חדשה בתורה ובהשגות חדשות, ואם חלילה הוא עוזב הכל והולך, אזי הדבר הוא בגדר 'מניח ספר תורה פתוח ויוצא' רח"ל.

בדומה לכך, הוא מה שמובא בגמרא על יום ט"ו באב' דמאן דלא יוסיף - מי שאינו מרבה בלימודו ביום זה ייענש באופן חמור ביותר, וביאור הדבר מפני שבשנים עברו היה דרכם שבמשך כל שעות היום היו טרודים במלאכה בשדה, ורק בדרת החשיכה היו פנויים לביתם לעסוק בתורה, ולכן בימי הקיץ הארוכים נותרו להם שעות מועטות ללמוד, ובהגיע ט"ו באב בעת שמתקצרים הימים והלילות מתארכים אז נעשה כלי חדש של אפשרות לעסוק בתורה, ומי שחלילה אינו מנצל את האפשרות והכלים החדשים עונשו גדול.

כך גם כאשר מקבלים כלי חדש של

⁹ שיעור משנת ה'תשע"ז

שנעמול ונתייגע בתורה ונגיע לעומק של התורה, לא די בלימוד שטחי לצאת ידי חובה. ואכן, בפרשת נשא הנלמדת מיד אחר קבלת התורה ישנן פרשיות ארוכות ועשירות בתורה, כמו פרשת סוטה ופרשת נזיר שכל אחת היא מסכת שלימה בפני עצמה, ואף פרשת ברכת כהנים המלאה וגדושה בעניינים וסודות נפלאים. כמו כן פרשת גזל הגר, יש בה גם ענין נפלא המובא ברש"י שבאמת פרשה זו נאמרה כבר בפרשת ויקרא, ולמה נשנית כאן מפני שני דברים שנתחדשו בה - **יש כאן רמז נפלא, שאף מה שלמדנו כבר לפני קבלת התורה, כעת הזמן להתיישב ולחזור עליו שוב ולמצוא בו טעמים חדשים וחדושים נפלאים לשבת.**

שכר תורה גדול ביותר משכר מצווה
לכשנתבונן בחשיבות לימוד התורה, עלינו לדעת כי אף שכל העוסק במצוות מקבל שכר גדול לעולם הבא על כל מצווה ומצווה, מכל מקום השכר של לימוד התורה הוא גבוה ביותר ושונה לגמרי משכר מצוות. יסוד זה מבואר במפרשים על הגמרא ששואלת: **"נשים במאי זכיין"** - איזו זכות יש לנשים? ומקשים המפרשים הרי הנשים הצדקניות עוסקות כל היום במצוות מעשיות באופן מיוחד ביותר, אך הפשט הוא כי **אכן שכר מצוות יש להן אבל מנין יזכו לשכר הגבוה והמיוחד מאוד של 'תורה'?** - על כך תירצה הגמרא שזכותן הוא בכך שממתינות לבעליהן ומוליכות את בניהן לבית המדרש. גם לגבי פרשת סוטה מצאנו בגמרא שלפעמים יש אשה שחטאה ומשקים אותה במים המאירים ואין זה משפיע עליה כלום, זאת מפני שיש לה זכות התולה לה ומגינה

מהיצר הגדול הימנו ועליו להזיר עצמו מן היין.

גם בעמדנו לאחר יום נשגב כזה של קבלת התורה, היצר עלול לגבור עלינו לעשוק ממנו את כל ההשגות שזכינו לקבל, לכן דווקא בימים אלו מוטלת עלינו המלאכה להתחזק בלימוד התורה ביתר שאת ועוז כדי להמשיך את ההשגה הנפלאה של החג.

שפע וחדושים אחר קבלת התורה

בחג השבועות זכינו לגילוי נפלא כפי שאומרים בתפילת ראש השנה: **"אתה נגלית בענן כבודך... מן השמים השמעת קולך ונגלית עליהם בערפלי טוהר"** וכו', לאחר גילוי שכזה עלינו לעשות את שעשה משה רבינו לאחר שקיבל את התורה, שעלה למרום והתחיל ללמוד בפועל את התורה ארבעים יום, כן עלינו לשקוע בהוויות דאביי ורבא כעת ארבעים יום - עד יום י"ז בתמוז. אנו רואים כי הפרשה הסמוכה לפרשת יתרו היא פרשת משפטים, בה מובאים הרבה מן המקצועות החשובים שבתורה, ענייני נזיקין, חושן משפט, ושאר הלכות של דיני ממונות שהן כמעין המתגבר בתורה; כך גם ידוע שפרשת נשא היא הפרשה שלאחר קבלת התורה, בה יש אריכות גדולה ונפלאה ב'זוהר הקדוש' וגם ב'מדרש' - כי **לאחר הגילוי הגדול של קבלת התורה מגיע עת השפע שאז הזמן גרמא להתיישב ללמוד בהתמדה גדולה ובחשקות רבה את התורה שזכינו לקבל בענן כבודך מן השמים.**

באקדמות אומרים: **"צבי וחמיד ורגיג דילאון בלעותא"**, חשקו של הקב"ה הוא

באופן אישי, אנו מכירים כמה וכמה 'בעלי בתים' הטרודים למחייתם ועוסקים במלאכות שאינן מכובדות כלל, אך בזמן הנותר להם, אם בשעות הערב או בשעות של לפנות בוקר, הם יושבים כמה וכמה שעות ועמלים בתורה, והרי הם יהודים מאושרים ומדרושני עונג רוחני באופן שאין דומה להם. שמענו על הגה"ח רבי שאול אלתר שליט"א שפעם ביום הפורים הגיע אליו בחור אחד עם משלוח מנות, והגר"ש שהיה קצת בגילופין תפס אותו בשני ידיו ואמר לו: "הער מיר צו... בחור יקר! אם ברצונך לזכות בחיים מאושרים, שמע למה שאני אומר לך, רק דף גמרא עם תוספות זה מביא את התענוג והאושר בחיים, כל שאר הדברים בעולם הם הבלים..."

ויש לדעת כי מי שיש לו חלק וגישמאק בדף גמרא, אין זה רק תענוג בלימוד אלא זה מביא לו תענוג לכל חלקי החיים, תענוג בשבת וביום טוב, במצוות ובכל חלקי עבודת ה'. אף תפילותיו של העמל בתורה הן בצורה אחרת, כפי שאומרים ב'אקדמות': 'צבי וחמיד ורגיג דילאון בלעותא - צלותהון בכך מקבל והנייא בעותא', התפילות של יהודי העמל בתורה הן תפילות אחרות והן מתקבלות ביותר.

ב'תיקון ליל שבועות' אנו אומרים את המשנה בסוף מסכת קידושין: "רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה..." והמשנה מבארת שם את ההבדל בין כל האומניות לתורה, כי בכל אומנות כאשר האדם מזקין הוא אינו יכול כבר לעסוק בה והוא מת ברעב, לעומת זאת, התורה, נותנת בו כח בזקנותו ודשנים ורעננים יהיו לומדי התורה

עליה, והגמרא דנה איזו זכות תולה, והמסקנה, שאי אפשר לומר זכות דמצוה אלא בוודאי זכות דתורה, מכאן מוכח גם ששכר של תורה הוא גבוה ונשגב הרבה יותר משכר של כל מצווה.

הגמרא שם מחלקת עוד בין זכות של תורה וזכות של מצווה, שהמצווה מגינה רק בשעה שעוסק בה, ואילו התורה מגינה גם בשעה שאינו עוסק בה, ועוד, כי זכות התורה מגינה ומצילה מייסורים ומחטא יותר מזכות של מצוה.

לכן יש לדעת שאם אנו עוסקים בתורה אנו מביאים על עצמנו שכר עצום וגדול מאוד יותר מכל שכר מצוות.

הלומדים רואים עולמם בחייהם

זהו השכר הצפון לעתיד לבוא, אבל גם בעולם הזה מי שזוכה ללמוד תורה כראוי זוכה כבר כאן לשכר עצום של הנאה ותענוג בעת שהוא יגע ועמל בתורה. דבר זה ניתן לראות בחוש כי אלו הזוכים לטעום מתענוגי עמל התורה, הם האנשים המאושרים בעולם, וגם כאשר הם עוברים תקופה קשה, בעיות שונות מכל סוג שהוא, מוצאים הם לעצמם פורקן ומנוחת הנפש כאשר הם מתיישבים בבית המדרש, שוכחים מהכל ושוקעים בסוגיא של גמרא ותוספות עם כל הגישמאק.

וכבר לימד אותנו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש צוק"ל, בעל ההילולא בחג השבועות, כי אף מי שאינו יושב אוהל בכל היום, אלא טרוד לפרנסתו על המחיה ועל הכלכלה, אם הוא לומד בזמנו הפנוי כראוי בקדושה ובטהרה, אזי גבוה הוא מאוד ומגיע לדרגות נשגבות.

מאוד לנשמת האדם, והוא בגדר הכרח - 'מוז מען', שזה יותר מצורך בעלמא, ואם כן על אחת כמה וכמה שעל האדם לעשות כל טצדקי ולחפש דרכים בכל כוחו שלא יעבור עליו יום ללא לימוד חלילה.

כל התחלות קשות – מכאן ואילך יערב לכם

צריכים להתחזק יחד בהתמדת התורה, ונזכיר תחילה לשם חיזוק את מאמרו הנורא של הרה"ק בעל ה'יחידושי הרי"ם' זצוק"ל שלכך ישנה אריכות הגלות, מפני שהקב"ה שש ומתענג מהלימוד שיהודים מתאמצים ללמוד מתוך טרדות הגלות, שתענוג זה לא יהיה לו כבר לאחר שתבוא הגאולה, והוא מאמר נורא הוד.

עוד יש להתבונן שלכאורה מצד אחד אנו רואים שיש ענין של 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים' וכל דבר חדש יש בו גישמאק, מסכת חדשה, לימוד חדש, זמן חדש וכדומה, ומאידך, מצאנו בקבלת התורה נאמר: "כל התחלות קשות ומכאן ואילך יערב לכם" האם אין זה סותר?

אלא יש לומר שבוודאי בכל התחלה יש תענוג מיוחד, אלא שברגע שהאדם צריך לשנות את סדר יומו ולהתחיל לנהל מהלך חיים חדש הדבר כרוך בקושי גדול. לדוגמה: כאשר אדם טועם את התענוג של לימוד לפנות בוקר, אמנם הוא נהנה מאוד אבל אם נדרוש ממנו לשנות את סדר יומו ולהתחיל להשכים בכל בוקר ללימוד כזה יהיה הדבר קשה עליו מאוד.

הוא הדבר שצריך לזכור בעת שרוצים להתקדם ולקבל סדרים חדשים וקבלות חדשות בלימוד ובעבודת ה', שיש קושי

גם בזקנותם.

הדברים האלו נראים בעליל, שאלו שאין להם לדאבונם את הגישמאק בלימוד הרי הם נופלים לשעמום ולעצבות, אבל תלמידי חכמים הזוכים להתענג על לימוד התורה יושבים בזקנותם ומשתעשעים בדברי תורה יותר ויותר.

בשבועות אנו מזמרים בפיט 'ברוך שמו בשמי שמי קדם' את כל המעלות של תורה המאירה את העיניים ומשמחת לב וכו' וכל הדברים האלו נראים לעין כל אצל אלו הלומדים, שליכם פתוח כאולם וראשם ברור ונהיר לשאוב חיות ותענוג מכל יום ויום בחייהם עלי אדמות.

התפילה – צורך, והלימוד – הכרח

הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין קארלין זצוק"ל אמר: "אבלאט גמרא שטייט גאר הויך, סינישטא העכערס פאר דעם" [דף גמרא עומד במעלה גבוהה מאוד, אין גבוה ממנה], אף הרה"ק בעל ה'בית אהרן' מקארלין זצוק"ל אמר: "דאוונען דארף מען - לערנען מוז מען" [להתפלל צריכים - ללמוד חייבים], וצריך להבין את ביאור הדבר.

דרך העולם הוא, כי אף כאשר אדם טרוד מאוד הוא לא יבטל חלילה על תפילה בכל מצב שהוא. תמיד הוא ימצא לעצמו זמן מה להתפלל, אך על הלימוד מסוגל האדם לוותר בקלות אם הוא טרוד, על כך אומר ה'בית אהרן' זצוק"ל שאין נכון הדבר, אלא באמת כפי שהתפילה היא בגדר צורך - דארף מען, ולכן אדם מקפיד עליה ואינו מוותר אף מתוך טרדה גדולה, כך על האדם לדעת שבאמת הלימוד הוא יותר נזקק ונדרש

לטעום מכל סוגי הלימודים - מכל ענייני הפרשיות שבתנ"ך ובששה סדרי משנה ובכל מסכתות הש"ס, ואף כל תרי"ג מצוות - כדי שהאדם יוכל להרגיש בעצמו אם יש לו תענוג מסוים ומשיכה מיוחדת למקום שליבו חפץ - אולי יקבל על עצמו כעת לשנות את סדר יומו ולהתחיל בלימוד חדש או בקיום מצווה מיוחדת מעתה, ותהיה זו 'קבלת התורה' האישית שלו בשנה זו, והלוואי שנזכה לכך בס"ד.

גדול בשינוי בסדר היום, וכדי להתגבר על קושי זה יש להתייחס לכך כמו אדם המקבל על עצמו מלאכת כפיים חדשה או ניהול עסק עצמי חדש, שאם הוא בר דעת הוא מכין את עצמו תחילה למציאות שיהיה קשה עליו מאוד סדר היום החדש בתקופה הראשונה עד שיתרגל, כך גם היא המידה בעבודת ה'. ייתכן לומר שזהו גם הענין של אמירת 'תיקון ליל שבועות', מעבר לסודות הנפלאים שיש בענין, יש גם ענין פשוט מאוד, שבליל הקדוש הזה נותנים לנשמה

אור החיים הק' לחג השבועות

יערוף כמטר לקחי

לשונות האור החיים הק' בענין התורה הלא ידועים ומפורסמים כלשונות המפיקות להבות אש. נלמד אפוא אחד מהלשונות האלו ובע"ה נכין את עצמנו על ידי לימודנו לקבלת התורה:

בפסוק נאמר: **יֵעָרֵף כַּמָּטָר לְקַחֵי תֵּזֶל פֶּשֶׁל אֲמַרְתִּי פִּשְׁעִים עָלַי דְּשָׂא וְכַרְבִּיבִים עָלַי עֲשֹׁב. פִּירַשׁ ה'אור החיים' הק': פִּירוּשׁ עַל דֶּרֶךְ אֲוִמְרַם ז"ל (אבות פ"ג) אִם אֵין קִמַּח אֵין תּוֹרָה וְכו' (אשר פירושו הפשוט שאם אין לאדם כדי פרנסתו, אינו יכול להתפנות לעסק התורה, אך האור החיים הק' מפרש באופן אחר, ובזה מפרש גם דברי השירה כדלהלן), יכוין הכתוב במאמר זה כי כמו שה' נתן מטר לזון ולפרנס, כמו כן צריכין הם ללמוד תורה (כמו שהקב"ה עושה את החלק שלו וזן ומפרנס את ברואיו, כן על בני ישראל לעשות את החלק שלהם ולעסוק בתורה. וביאור הדבר שעל-ידי לימוד התורה מורידים השפע לעולם, כי על זה אמר הקב"ה כביכול תסייעו לי בהורדת השפע לעולם, אני אעשה את חלקי בהורדת השפע ואתם תעשו את חלקכם).**

וזה שיעור הכתוב: **יֵיטֵף (יטפטף, יוריד) כמו שאני מטיף המטר – (את) לקחי, וכאילו אמר יערוף לקחי כמטר (כשתלמד תורה, תכיר שזהו המהות של מטר), שאין הקדוש ברוך הוא שואל (מבקש) מהאדם ללמוד תורה עד שמכין לו כדי פרנסתו (הוי**

אומר: האדם חושב שאינו יכול לעסוק בתורה מפני שהוא צריך תחילה לעמול על פרנסתו, ורק כשיהיה לו כדי פרנסתו מן המוכן, יתפנה ללמוד תורה. מגלה לנו התורה על-פי פירוש רבינו האור החיים הק', שההיפך הוא הנכון. פרנסתך כבר מוכנת ומזומנת לך, ואם תתיישב ללמוד תורה, היא תגיע אליך, ואם לאו היא לא תגיע אליך. וראיה לדבר, כי אלמלא הכין לך הקב"ה את פרנסתך, איך היה יכול לבקש ממך לישב וללמוד תורה). **וממוצא דבר אתה למד שאם לא יטיפו מפייהם טיפי תורה אין חפץ ה' לתת מטר, והוא מה שפירשנו (בפרשת בחקותי) במאמר התנא 'אם אין קמח אין תורה', פירוש אם ראית שאין קמח דע שאין תורה, וטעם שכינה ללימוד תורה לשון זה 'יערוף', לדמות למעשה המטר שהוא מטיף (אמור מעתה: יש שני מיני מטר, האחד הוא המטר היורד מן השמים לזון ולכלכל את בני האדם, והשני הוא טיפי התורה המטפטפים מפיות בני ישראל. הודיעה התורה שהמטר השני הוא זה שמעורר את המטר הראשון).**

אם אין קמח אין תורה

וזה לשון ה'אור החיים' הק' בפרשת בחקותי (פירוש ל'): **עוד ירצה אם בחקותי על דרך אומרם אם אין קמח אין תורה וכו' ופרשתיהו במקומו שירצה לומר 'אם אין קמח', אם אתה רואה שעצר ה' השמים ואין קמח, הטעם הוא משום 'אין תורה', כאומר 'יערוף כמטר לקחי', פירוש כשיעור המוכן**

הקב"ה עושה לו חפציו

וכבר נמצא כן מפורש בגמרא (עבודה זרה יט, א): אמר ר' אבדימי בר חמא: כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר: כי אם בתורת ה' - חפצו.

הרבה פעמים יש שהאדם מתיישב ללמוד תורה, הגמרא כבר פתוחה לפניו, אך לפתע הוא נזכר שעליו לסדר כמה עניינים. חס ושלום! אין הוא עוסק בדברים בטלים, לא ולא, אבל הוא בעל משפחה ולוקח אחריות על ענייני הבית... אומר לנו האמורא: חדל לך! שב ולמד והקב"ה יסדר לך את חפצין בדרכים שאינן דרכים – כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו.

וכן איתא שם (בעמוד ב): אמר רבי יהושע בן לוי, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים: **כל העוסק בתורה - נכסיו מצליחין לו.** כתוב בתורה, דכתיב (דברים כט, ח): ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון. שנוי בנביאים, דכתיב (יהושע א, ח): לא ימוש ספר התורה הזו מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. משולש בכתובים, דכתיב (תהלים א, ב): כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

הוי אומר: לא פרנסה בלבד מביאה התורה לאדם, אלא גם מסדרת לו את כל צרכיו וענייניו. צאו וראו כמה פעמים היינו סבורים על דבר פלוני שיקח לנו שבוע שלם לסדרו, והנה הוא בא על מקומו בשלום תוך

הבא מן הגשמים, יהיה לקחי, וכשאינן 'לקח' יעצור ה' השמים. ואומרם אם אין תורה אין קמח, פירוש כשאינן תורה בודאי שלא יהיה קמח, כי יעצור ה' שמי. והוא אומרו 'אם בחקותי', פירוש בשיעור חקותי שהם 'חק המזונות', 'תלכו' פירוש אם אתם רוצים לתת לכם חוקכם שהם המזונות, צריכין אתם כמו כן לקיים המצות. והוא אומרו 'ואת מצותי תשמרו' על דרך אומרו 'ערוף כמטר לקחי', כשיעור המטר שהוא המזון צריך שתהיה העבודה, ואומרו 'ועשיתם אותם', פירוש יעשו כדי שיתמיד ה' המעשה לתת חוקם.

מי יתן לי מלוא ביתי כסף וזהב

ומה נפלאות לשון האלשיך הק' (תורת משה, פרשת בשלח) בענין זה: דרך אנשים לדבר ולומר מי יתן לי מלא ביתי כסף וזהב, ואשתעשע בתורת ה' חפצי, לילה ויומם לא אֶדְמָה (לא אשקוט מלימוד התורה), ולא דעת ולא תבונה לאמך, טוב לבטוח בה' מבטוח באדם. ואם כן אמור נאמר לאיש: מי הוא ראוי לבטוח בו יותר, אתה האיש, או אלוקי עולם ה'? (במי ראוי לבטוח יותר כך או בהש"ת?). הלא יענה ויאמר: חלילה להאמין כי בי ראוי לבטוח יותר ממנו. והלא נשיב לו: ואם כן איפה, איכה תרצה שיבטח בך הוא יתברך שבהקדים לך בית והון תעסוק בתורה, ולא תקדים אתה לעסוק בה תחילה, ובטח עליו והוא יכלכלך...

נמצינו למדים שבכוונה תחילה עשה השי"ת כן, שמטר הפרנסה יהיה תלוי במטר התורה, ומעתה צריך האדם להאמין בזה ולהגות בתורה יומם ולילה, ובזה יוכל להיות בטוח על ה' שיתן לו פרנסתו בשלימות.

סוחר מִמְרַחֵק תָּבִיא לְחֵמָה, וּתְקַם בְּעוֹד לַיְלָה... טַעַמָּה כִּי טוֹב סִתְרָה לֹא יִכְבֶּה בְּלַיְלָה נְרָה": ותקם בעוד לילה, לא יכבה בלילה נרה. [אם] כל הלילה יושב [האדם] ועוסק בתורה – כאניות סוחר, כך **הקדוש ברוך הוא מזמין לעוסקים יומם ולילה בתורה כל צרכיהם**, כשם שהסוחר שהשעה משחק לו מזמין לו הקדוש ברוך הוא מלאכים הממונים עליו נכנסים בלב אחרים להביא לאותו מקום שזה הסוחר שם, ומכוון לב הסוחר לקנות, ואחר כך מכוין לב אחרים לבוא שם אצל הסוחר או הסוחר אצלם לקנות, וכל העוסק בתורה תדיר, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו, לכך נקראת התורה לחם.

הדברים נפלאים, כי היום, כאשר נתחדשה היכולת למכור חפצים דרך האתרים, כמו "אמזון" וכדומה, מה שהאדם צריך בכדי להתעשר הוא ובניו כל הימים, הוא רק שיצליח ליצור איזה דבר נחוץ, גם אם הוא קטן מאוד, כגון ידית מיוחדת של דלת או כלי עזר להחזקת הספרים על השולחן, ולמכור אותו למיליוני אנשים בעולם, כנודע ממעשים שבכל יום.

אולם המוקש הגדול הוא, מה באמת יגרום לאנשים מכל העולם לחשוב שהדבר שיצר האדם המסוים, הוא באמת נחוץ עד שכדאי לקנותו בעבור כמה שקלים, והרי מיליוני אנשים בעולם מייצרים בכל עת חפצים שונים, ומאי חזית דחפצא דידך שווה טפי. אכן הספר חסידים גילה לנו בדיוק רב איך הדבר עובד: כאשר הקב"ה חפץ להעשיר אדם מסוים, הוא מזמין מלאכים המכניסים בלב מיליוני האנשים להאמין שדווקא פרי יצירתו יועיל להם בחייהם, וכך

רגעים אחדים בדרך לא דרך. וכמו כן להיפך, כמה פעמים היינו סבורים על דבר פלוני שתוך דקות אחדות יסודר להפליא, ובסוף הסתבכנו בגללו והתרוצצנו עבורו שבוע שלם. הרי שבידו של הקב"ה לכאן ולכאן, ועל זה גילתה לנו התורה בתורה בנביאים ובכתובים, שמי שיקבל עליו עול תורה ויבטח בה' שיעשה לו חפציו, הקב"ה יעשה לו חפציו וייטב לו.

הבטחתו של דוד המלך

פעם נכנס אחד אל הרה"ק רבי יחנן מרחמסטריווקא זיע"א וביקש ברכה להצלחה בכל העניינים, נענה הצדיק: דוד המלך היה רבי גדול והוא כבר הבטיח – כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יכול וכל אשר יעשה יצליח. בטח בדבר זה, ולחם את מלחמת ה' להגות בתורה גם כשיש לך טרדות, ובוודאי תזכה לראות בקיומה של הבטחת דוד המלך ע"ה.

כעין זה היה מעשה בהרה"ק האמרי אמת' מגור זיע"א, שאחד התלונן בפניו על עסק פרנסתו שהוא נוהל ממנו הפסדים רבים. אמר לו האמרי אמת בהא לישנא: אם תקום באשמורת הבוקר ותלמד שעה אחת גמרא, ואפילו חצי שעה, או אפילו רבע שעה (כפי הנראה הכיר את מדרגת האיש), ותזכיר את שמותיהם הקדושים של התנאים והאמוראים, לא יתכן שיעצרו בעד עצמם מלהטיב לך.

היתה כאניות סוחר ממרחק תביא

לחמה

והנה לפנינו לשונו הנפלא מהספר חסידים על פסוקי משלי "הֲיִתָּה כְּאֲנִיּוֹת

חיש מהר בגלל שלפתע עלה ברעיונם של בעלי חברות מסוימות או של ממשלות מסוימות להשתמש דווקא במוצריהם, הרי שהקב"ה משתמש בצינור זה כדי להשפיע עשירות לבני אדם, ואם כן נוכל אנו לשבת על מקומנו בבית המדרש וללמוד תורה, ונראה שהקב"ה יזמין לנו את כל צרכנו על זה הדרך.

הם באים כולם וקונים ומעשירים אותו מכספם.

מגלה לנו הספר חסידים עוד, שכל העוסק בתורה תדיר, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו, בדיוק כפי שהקב"ה מעשיר את הסוחר. ויוקל לנו להאמין בזה, לאחר שאנו רואים מעשים בכל יום באנשים שמתעשרים

נדבת ידידנו משומעי השיעור הר"ר **חיים מאיר ראזנבערג** הי"ו
 לרגל **אירועי בתו** בשט"מ
 ולכבוד ולזכר הרה"ק האהבת ישראל מוויזניץ זצוק"ל

מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי ישראל בהרה"ק רבי ברוך מוויזניץ זיע"א

נסתלק לגנוי מרומים ביום ב' סיון ה'תרצ"ו

וסיפר ר' אליעזר דוד שאמר להרה"ק מדז"קוב כי נמצא שנתקיים ב"מנחת אלעזר" מה שנתקיים במשה רבינו, וכמו שהביא רש"י (במדבר כ, כו) על פטירת אהרן במיתת נשיקה: "מיד חמד משה לאותה מיתה, וזהו שנאמר לו (דברים לב, ג) כאשר מת אהרן אחיך, מיתה שנתאוית לה". נענה לו הרה"ק מדז"קוב: הן ודאי! כשראו מן השמים כמה חפץ אותו צדיק להסתלק ביום זה, נתנו לו את מבוקשו.

מנהיג הוא מי שהמלך חפץ ביקרו

נספר כמה עובדות על ה"אהבת ישראל" שנוכל ללמוד מהן דרך בעבודת ה', אך נקדים תחילה בדיבור קודש מהגה"ק מצאנו זיע"א המובא בספר "בית פנחס"¹¹ (פרשת שמיני): הנה קרח ראה את עצמו גדול מאוד במדרגה ולכן רצה להתמנות למנהיג על ישראל. אולם טעותו היתה במה שסבר שמי שנתקדש מעודו במצוות ה' ובמעשים טובים, יכול להיות מנהיג הדור, וזה טעות, שהן אמת שצריך למנהיג הדור

מיד חמד לאותה מיתה

היום הוא יומא דהילולא של הרה"ק ה'אהבת ישראל' מוויזניץ זיע"א וגם של הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זיע"א. הסתלקותם היתה שנה אחרי שנה באותו יום, ה"אהבת ישראל" בתרצ"ו ואחריו המנחת אלעזר בתרצ"ז.

וראיתי להגה"ח רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א שהביא בשם הגה"ק רבי יהודה מדז"קוב זיע"א¹⁰ שאמר כך: בשנה זו שבין הסתלקות ה"אהבת ישראל" וה"מנחת אלעזר", הוזמנתי לשמש כדיין בעיר קלויזנבורג. אי לכך, הלכתי לשמש בהוראה אצל המנחת אלעזר. שמח עמי המנחת אלעזר באשר אני מקרובי משפחתו, כי שנינו נכדי הרה"ק מראפשיץ. וכל זמן שהותי אצלו, היה מדבר כמקנא ב"אהבת ישראל" שנסתלק בב' סיון, והיה אומר וחוזר ואומר: ב' סיון... ב' סיון הוא יום נפלא להסתלק בו מן העולם, כי חוץ ממה שעולים למעלה לקבלת התורה, עוד זוכים להיות שם בהכנה לקבלת התורה.

¹⁰ נכדו בן בתו של ה'אהבת ישראל' זיע"א ותלמידו המובהק.

¹¹ להגאון רבי פנחס הורביץ זצ"ל מו"ץ בק"ק קאסוב, ולאחר מלחמת העולם הראשונה עבר לגראסווארדיין והסתופף בצל ה'אהבת ישראל' זיע"א.

תחשוב שכנים הדברים שהרבי אומר על עצמו. "שאל ה"אהבת ישראל" לאותו חסיד: "ומה עם מהרהר אחר רבו?"...

הדברים נפלאים! הצדיק משפיל את עצמו עד עפר, ובה בעת הוא זורק מרה בתלמידו: "מדוע אתה מהרהר אחר רבך?" ולא היתה אצלו סתירה בין השניים. זה שהוא משפיל את עצמו, הוא לגודל ענוותנותו וביטלו להקב"ה, וזה שהוא מנהיג את עדתו ביד רמה, הוא מתוך אמונתו שבו בחר ה' להנהיג את קהילתו.

פעמים הרבה היה אומר שכמו שהסנדלר מוריש לבניו את אומנותו, אף הוא ירש את אומנות האדמו"רות מאביו, אך לא השקיע בה.

אינני ראבינער כלל וכלל

עוד מסופר: כשנפש בעיירת המרפא קארלסבאד, הגיע פעם שליח הדואר עם חבילת מכתבים וחפשי היכן נמצא הראבינער האגער. אנשים הורו לו את הדרך, עד שהגיע לאכסנייתו של הצדיק. בהגיעו אליו, דפק על דלתו ושאל: האתה הוא הראבינער האגער? השיב לו הצדיק: לא, אינני ראבינער כלל וכלל. חזר שליח הדואר על עקבותיו והלך לדרכו.

לפתע קלט אחד ממשמשי הצדיק את הנעשה, קם ודלק אחר השליח הערל. כשפגש אותו, התחיל לדבר על לבו: "תדע שזה האיש ראיתי, הוא הראבינער האגער, ורק בגלל שנוהג להשפיל את עצמו, אמר לך שאינו ראבינער".

קשה היה לו לערל להאמין לדברי המשמש – הן שאלתי אותו בעצמו ואמר לי שאינו הראבינער. אך לאחר יגיעה מרובה

להיות קדוש וצדיק, עם כל זה איש קדוש וצדיק אינו מוכרח להיות ראש הדור, כי להיות ראש הדור הוא רק מאן דמן שמיא מוקמי לו, דראש הדור הוא רק מי שהמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו.

והוסיף בספר בית פנחס: "אמרתי דבר זה לפני איש קדוש צדיק מפורסם, ואמר לי בפיו הקדוש שמאוד הוטבו אלו הדברים בעיניו". הוסיף ולא אמר מיהו אותו צדיק מפורסם. אולם הרה"ק מדז'יקוב אמר שיש לו בידעה כי אותו צדיק הוא לא אחר מאשר ה"אהבת ישראל" מוויזניץ שהדיין מקאסוב הסתופף אצלו.

ענווה ואדמו"רות משמשות

בערבוביה

וכתב רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א, שלא לחינם שיבח ה"אהבת ישראל" דברים אלו, אלא מפני שהוא עצמו היה אדוק מאוד בהם. והלא כן תראה שכל אימת שדיבר על עצמו, דיבר בענווה גדולה והחזיק את עצמו לעפר ואפר, ומצד שני הנהיג את עדתו ברמה מתוך הכרתו שכן רצה הקב"ה שיהיה למנהיג. כך היה מחזיק תמיד שענין הנהגתו אינו שייך כלל למדרגותיו, כי מנהיג הדור הוא מי שהקב"ה חפץ שינהיג את הדור.

מסופר שפעם באה אליו אשה פוחזת מאחת מערי הסביבה, וכשדיברה עמו, תיאר בפניה "האהבת ישראל" עד כמה הוא עצמו איש פוחז, ריק וקל שבקלים. היה שם אחד מהחסידים אשר הדבר הדאיב את לבו. כשיצתה האשה, פנה אותו חסיד לצדיק בטענה: "הא תינח אנו שכבר הורגלנו שכך ידבר הרבי על עצמו, אבל אשה זאת הלא

מפני כבודו של אביו הגה"ק מצאנו זיע"א.
כשהודיע על כך לבנו הרה"ק האמרי
חיים זיע"א, אמר לו בנו הקדוש שלפי דעתו
יש להמנע מכך, כי אדם פלוני בוודאי יהיה
שם אצל הצדיק מראצפערט, והלא הוא
ממתנגדיו של אבא ובוודאי ישים את אבא
ללעג ולקלס. אולם ה"אהבת ישראל" לא
הטה אוזן לדבריו וענה לו בהאי לישנא:
אעפ"כ רצוני ללכת אליו לבקרו, ווייל ער
האט געהאט א שענערער טאטע ווי דו האסט
[כי היה לו אב יותר ראוי משיש לך].

הלך ה"אהבת ישראל" לבקר את
הרה"ק מראצפערט, ואותו יהודי אכן היה
שם, וכשראה את ה"אהבת ישראל" נכנס,
מיד סובב את ראשו אחרנית כאינו רוצה
להסתכל בפניו. כשיצא עם בנו האמרי חיים:
שאל את בנו: נו, הביקור היה כדאי? ! ענה
לו בנו: הלא ראית בעיניך איך ביזה אותך
הלה. ענה לו אביו: נו, לפחות יש אדם אחד
שמבין באמת מה אני.

טראכט פון דעם יונגאטש

היה פעם יהודי אחד תם ופשוט
שהוזמן על-ידי הממשלה להתגייס לצבא
המדינה. יעצו לו חבריו שייכנס אל ה"אהבת
ישראל" לבקש ממנו ישועה. בשטחו בפני
הצדיק את דבר צרתו, אמר לו הצדיק:
"כשתתייצב בפני אנשי הממשלה לקראת
הגיוס, תצייר במחשבתך צורת פני צדיק וכך
תיצל". אמר האיש כמסיח לפי תמיתו:
"איך אכיר צורת צדיק, והרי לא ראיתי צדיק
מימי?" אמר לו ה"אהבת ישראל" בהראותו
על עצמו: "אויב אזוי טראכט פון דעם

עלה בידי המשמש לשדלו שיחזור וימסור לו
את המכתבים.

ויהי אחר כל הדברים האלה, בא
המשמש אל רבו בטענה מדוע הוא נוהג כן,
והרי ראה שכמעט הפסיד את כל המכתבים
בגלל כן. נענה לו רבו ואמר: העולם טועה
בי, וסבורני שאם אסכים ולו פעם אחת
להוציא מפי שאני הראבינער האגער,
יתבעוני בשמים מדוע באמת לא זיככתי את
עצמי להיות במדרגת רבי...

אוי לו למי שהעולם מטעה בו

עוד התבטא פעם: חז"ל אמרו (אוצר
מדרשים מרגינתא דבי רב עמ' 356) "אוי לו
למי שהעולם מטעה בו". והנה לפי הפשט
הכוונה היא למי שאין תוכו כברו ואנשים
טועים לחשוב שהוא צדיק וקדוש. אך לפי
זה היה צריך לכתוב "למי שהעולם טועה
בו" ולא "מטעה בו". על כן נראה לפרש אוי
לו למי שהעולם מטעה אותו, דהיינו שהוא
מתחיל להאמין בלבו למה שמדברים
האנשים שהוא צדיק וקדוש.

לפחות יש אחד שמבין באמת מי אני

עוד היה מעשה כעין זה: פעם שהה
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט
זיע"א¹² בעיירה סענזארץ לצורך מנוחה,
ואתו עמו יהודי אחד חשוב ובר אוריין, אך
ממתנגדיו הגדולים של ה"אהבת ישראל",
אשר רצה להסתופף בצל הרה"ק
מראצפערט. באותה עת הגיע גם ה"אהבת
ישראל" לשהות שם. באחד מימי שהותו
שם, ביקש לבקר את הרה"ק מראצפערט

¹² בנו של ה'דברי חיים' מצאנו זיע"ע וחתן גיסו רבי מרדכי דוב מהורנוסטייפל זיע"ע.

אחד כמחנך וכן הלאה, וכשהאדם רואה הצלחה בתפקידו, יש ומנוצצת בו מחשבת גאווה: ראו נא כמה מוצלח אני – מוצלח שבמוצלחים. וכשמחשבה זו מתנוצצת בו, יש לו להזכיר לעצמו שאין האחד שייך לשני, ומה שהוא מצליח בתפקידו אינו מחמת גודל בינתו וקדושתו, אלא מפני שה' בחר בו והועידו לתפקיד זה. ימלא את שליחותו נאמנה, ויזכיר לעצמו בכל מיני אופנים שעליו להיות בטל להקב"ה.

יונגאטש". וכך הוה, האיש צייר במחשבתו את צורת פני ה"אהבת ישראל" וניצול.

שוב נגלית לפנינו ממעשה זה מדרגת הצדיק להחזיק בשתי הקצוות, מצד אחד להשפיל את עצמו עד עפר, ומצד שני להכיר בכך שהוכתר מן השמים בכתר האדמו"רות להיות לראש ולמנהיג לעדת ה'.

והאמת שכל אחד יכול ללמוד מעבודת הצדיק, כי כל אחד הרי יש לו תפקיד, אחד משמש כשדכן, אחד כמלמד,

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מדור הילולא דצדיקיא אור שבעת הימים רבינו ישראל בעש"ט זיע"א

עלה בסערה השמימה ביום ו' בסיון ה'תק"כ

אהיה כטל לישראל

הבעש"ט הקדוש הוא רכב של רבותינו הקדושים, מפיו אנו חיים עד עצם היום הזה, כאשר כל מה שהותירו לנו רבותינו צדיקי החסידות למחיה, אינו אלא מכוח נשמה גדולה זו שהקב"ה הוריד לעולם.

בספר "חמדה גנוזה"¹³ מובא שיחת קודש שיצאה מפי הגה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זיע"א, ואלו דבריו: במסכת תענית (ד, א) איתא שכנסת ישראל ביקשה מהקב"ה (הושע ו, ג) ויבוא כגשם לנו, והשיב לה הקב"ה (שם יד, ו) אהיה כטל לישראל. ויש לבאר כי הנה החילוק בין טל לגשם הוא, שהגשם בא רק על-ידי אתערותא דלתתא, והטל בא גם בלי אתערותא דלתתא. אמר הקב"ה לכנסת ישראל: כשאני רואה שאתם זקוקים לישועה גדולה, הביא לכם השפיע עליכם באתערותא דלעילא, וזה יועיל לכם להתעורר מעצמכם וממילא יושפע עליכם שפע רב מלמעלה.

נשמת הבעש"ט פותחת פתח כחודו של מחט

אמר על כך הגה"ק מצאנז: כן אנו

רואים שכאשר בני ישראל היו במדרגה נחותה, הוריד להם הקב"ה נשמות גבוהות מאוד, כדי שיאירו להם ויעזרו להם להתעורר להתקרב אל ה' וכך תבוא גאולתם. דוגמא לדבר: בשנת של"ג לאלף השישי הוריד הקב"ה את נשמת האר"י הקדוש, אשר גילה לבני דורו את חכמת הקבלה, ובזה נפתח להם פתח כחודו של מחט כדי שיוכלו להתעורר עד שייפתח להם פתח כפתחו של אולם ותבוא גאולתם. אולם בני ישראל לא השכילו לנצל את שעת הכושר, ולכן בא להם רעת שבתי צבי ימ"ש, שהמיט חורבן על כלל ישראל.

שלח הקב"ה לבניו שוב בשנת ת"ק לאלף השישי את נשמת הבעש"ט הקדוש, וכשירדה, נתנו לה הכוח לקחת מבני ישראל את האפשרות לבחור ברע. ואמר הגה"ק בלשונו: דער וואס איז געפארן צו אים, האט נאר געהאט צו טאן מיטן עשה טוב. די חסידות איז געשטאנען אויפן שטול ביז צום רבין פון לובלין, דער רבי פון קאזניץ און דער רבי ר' מענדאלע. ביז צו זיי האבין די חסידים געהאט צו טאן נאר מיט עשה טוב. דעמצמאלט אז אידן וואלטן זיך געבויגן וואלט געווען די גאולה... [מי שנסע אל הבעש"ט הקדוש, היה לו שייכות רק עם

¹³ שיחות קודש שרשם הגה"ק רבי סיני מז'מיגראד זי"ע.

מהשי"ת שלא יקחו מאתו הרהור תשובה שנצמח בו.

תיקון נשמות

ובספר הקדוש "שומר אמונים" (מבוא השער) כתב: וזה היה מגדולי הטעמים שהורידו מן השמים לדור האחרון נשמת הבעש"ט זי"ע (מלבד הטעם האמור, להלהיב את לבות בני ישראל ולהורות להם דרך בעבודת ה', להחיותם ולהפיח בהם רוח של אמונה בהשגחה פרטית), לתקן נפשות הנדחים שהתגוללו עוד מזמן הבית בלי תיקון עבור גודל חטאם, ונשמות התוהו שמתגוללים בדומם צומח חי ומדבר, היינו הדיבוקים רח"ל ובחינת עיבורים.

מבירא עמיקתא לאגרא רמא

והוסיף שם: ושמעתי מאחד ששמע מפי חד מצדיקי עולם, קדוש אחד מגדולי המפורסמים זי"ע, באיזה מעשה שבא לפניו דיבוק ל"ע ולא רצה לצאת רק באופן שיכניסוהו תיכף לגן עדן. והשיב לו זה הצדיק, שזה היה רק כוח של הבעש"ט והרבי ר' בער זי"ע, שהיה בכוחם ליקח נשמה מדומם צומח חי ומדבר ולתקנם ולהעלותם ולרחצם ולהביאם ישר לגן עדן, אבל אני אין לי כוח זה, ועל כן מוכרח אתה להיכנס לגיהנם על איזה זמן ורק לאחר מכן תוכל להכנס לגן עדן.

ועוד הביא שם: פעם אחת שאל גיסו של הבעש"ט הגה"ק ר' גרשון מקיטוב ז"ל להבעש"ט למה מאריך כל-כך בתפילה. השיב לו שבאים לפניו נשמות לאלפים לתקן. שאל אותו: למה לא באים גם אצלי. אמר לו הבעש"ט: אם תרצה אשלחם אצלך.

עשה טוב. החסידות נשאה במדרגתה זו, עד לחוזה מלובלין, למגיד מקאזניץ ולהרה"ק מרימנוב. עד אליהם היו החסידים מתעסקים רק בעשה טוב. ואז אילו היו בני ישראל נכנעים, היו נגאלים מגלותם]. וסיים, שבגלל שלא השכילו גם אז להכניע את עצמם, ירדה החסידות במדרגה.

הנה למדנו מזה כמה אנו צריכים להכיר טובה להשי"ת על הטובה שעשה עמנו במה שהוריד לנו נשמה גבוהה זו כדי לסייע לנו גם בפתיחת הפתח כחודו של מחט...

המתנאה נשאר בלא כלום

עוד הביא הגה"ק מצאנו זיע"א על זה הדרך מעשה שסיפר הבעש"ט הקדוש: מעשה באשה אחת ענייה שקיבלה ביצה במתנה. הרהרה במחשבתה: הלא מביצה זו יצא אפרוח, וכשיגדל ויהיה לתרנגולת, יטיל אף הוא ביצים. מהן יצאו אפרוחים, ויגדלו ויהיו לתרנגולות, ואז תמכור אותם ותקנה מהן עגל, וכך תלך ותתעשר מיום ליום. תוך כדי שריחפה על כנפי דמיונה, נשמטה הביצה מידה, נפלה על הארץ ולא נותר לה כלום.

ואמר על כך הגה"ק מצאנו: כוונת הבעש"ט בסיפור הלז, שאם האדם זוכה להרהור תשובה, יש לו לדעת שהוא קיבל אותו רק מן השמים ולא מחמת מעשיו, כי אם הוא חושב שהוא מחמת עצמו, הוא בא מזה לידי התרוממות, וזו גורמת לו שיישט ממנו הרהור התשובה ויישאר בלא כלום.

והוסיף הגה"ק זיע"א, שעל כן יש לו למי שמקבל הרהור תשובה לזכור שאין לו מעצמו כלום רק מה ששולחים לו, ויבקש

מלאך לבך להתאכזר כל-כך... אמר הבעש"ט לתלמידו: אין לך מה לצעוק כי אתה עומד בריחוק ארבע מאות פרסה מהעני ומכל ההתרחשות. הראיתי לך את המעשה אשר נעשה, אבל הוא לא נעשה כאן אלא במקום אחר. כשהבין התלמיד שרבו מבקש ללמדו בינה, שאל אותו: היכן הצדק, הלא יש דין ויש דיין ומדוע הגיע לו לעשיר כדבר הזה?

נענה הבעש"ט ואמר לו: בוודאי נעשה כל זה בהשגחה פרטית מדוקדקת, ומאת ה' היתה זאת, ומעשה שהיה כך היה: העשיר שראית, היה בגלגול הקודם עני והלך בדרכי ה', והעני שראית, היה בגלגול הקודם עשיר והיה מחלל שבת בפרהסיא ולא היתה עבירה אחת שלא עבר עליה. אולם נסיון העוני העביר את העני בגלגול הקודם על דעתו, וכך הלך ורצח את העשיר ולקח את כל כספו. כשהגיעו שניהם לבית דין של מעלה, יצא הפסק, שהעשיר שעבר על כל התורה כולה, ירד שוב לעולם הזה ויסבול מעניות קשה, וזאת תהיה כפרתו על כל חטאיו אשר עשה. והעני ירד אף הוא לעולם הזה, ותהיה לו עשירות גדולה, ויעשה בעשירותו מצוות ומעשים טובים. ירשו שניהם לעולם הזה, אך העשיר (העני מהגלגול הקודם), אע"פ שהלך בדרכי ה' ועשה מצוות ומעשים טובים, לא היה לו תיקון על רציחת העשיר בגלגול הקודם. גזרו מן השמים לטובת העשיר שיירצח, ושיחזור כל כספו לעני דידן כפי שהיה בגלגול הקודם.

והוסיף הבעש"ט בהסבירו לתלמידו: אלמלא היה עני זה רוצח את העשיר, היו מסבבים מן השמים שהעשיר ייטרף על-ידי

ומסר לו יחודים על זה, ובאו אליו בברכת מחיה המתים נשמות לאלפים, ונתעלף מגודל הפחד.

יש דין ויש דיין

כמו כן היה הבעש"ט מסביר פניו לתלמידיו הקדושים לגלות להם טיבן של נשמות כדי שיבינו את הנעשה בארץ. וכך מובא בספר "חמדה גנוזה": כשהיה אב"ד קאליש זצ"ל בצאנז, הציע לפניו הגה"ק מצאנז איזה פשט"ל. תוך כדי הגיעה אלמנה לפניו ובכתה על רוע מזלה ועל עניותה, אך הגה"ק לא שם לבו אליה והמשיך באמירת הפשט"ל. התחיל אב"ד קאליש להרהר בלבו איך זה לא נכמרים רחמי הצדיק על אלמנה עלובה זו, ומחמת כן לא יכל לצמצם את מוחו להאזין לדברי הצדיק.

הגה"ק מצאנז תפס את מחשבתו, ופתח ואמר: אספר לך מעשה מהבעש"ט הקדוש: פעם פנה הבעש"ט באמצע החורף לאחד מתלמידיו הק' וביקש ממנו לטייל יחדיו מחוץ לעיר. בצאתם מן העיר, ראו לנגד עיניהם עני אחד מוטל על הארץ קפוא מחמת הכפור הגדול, והנה עוד מעט קט יוצאת נשמתו. תוך כדי ראו עשיר אחד עובר עם כרכרתו ההדורה, וכיון שראה את העני מוטל על הארץ, העלה את העני על כרכרתו, הלבישו בבגדים חמים, סכו בשמן וזלף לפיו מים, עד שהקיץ מעלפוננו ונעשה לבריה חדשה. כשאך נעשה העני לבריה חדשה, התנפל על העשיר, הרגו וגזל את כל כספו.

בראות תלמיד הבעש"ט את כל זה, חם לבו בקרבו על העוול אשר נעשה על-ידי העני, כאשר רצח וגם ירש את מי שהצילו ממוות לחיים, והתחיל לצעוק על העני: איך

וכמה פעמים. וכעין זה מקובל שבציציותיו של הבעש"ט הקדוש היתה רוח של חיות, וזאת לגודל קרבתם אל האור הגדול.

בעל התניא אמר: הבעש"ט הקדוש יכול היה להכניס יראת שמים בדומם, ומורי ורבי המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א היה יכול להכניס יראה בתינוק בן יומו.

על זה הדרך מסופר שבאחת השנים כשלבש הבעש"ט את הקיטל שלו בשמיני עצרת לתפילת גשם, נתקמט מעט מן הקיטל על כתפיו הקדושים. ניגש מיד תלמידו המגיד הק' ממעזריטש זיע"א ליישרו, וכשאך נגע בקיטל, מיד התחיל לרעוד מרוב פחד ואימה, עד שנפל והתעלף, והוצרך הקב"ה להתפלל עליו שיתעורר מעלפונו.

נעמד לכבוד תלמידו

ואם בדומם היה הבעש"ט יכול להכניס חיות ויראת שמים, בוודאי שהכניס חיות גדולה בדיבוריו הקדושים. ובכן, סגולה גדולה ונפלאה היא לחזור על דיבוריו הקדושים. לפנינו דיבור נורא הוד שיצא מפה קדשו: כשתלמידו המגיד הק' מזלאטשוב זיע"א היה נכנס אליו, היה קם מלפניו מלוא קומתו, והיה אומר שהוא קם לכבודו מפני שאביו היה הרה"ק רבי יצחק מדרוהביטש זיע"א, אשר היתה לו הנשמה החלשה ביותר בזה הדור, והעלה אותה עד למדרגת רבי שמעון בר יוחאי.

הברת טובה לתלמיד תלמידו

היה המגיד הק' מזלאטשוב נוהג לספר איזה מעשה ממורו ורבו הבעש"ט הקדוש בסעודה שלישית קודם ברכת המזון. פעם נחלה הרה"ק בעל באר מים חיים

חיות רעות ושכספו יגיע אל העני, שהרי זה היה כל תכלית ירידתו לעולם. והפטיר הבעש"ט: נמצא שהעשיר דידן בא על תיקונו השלם על-ידי שנרצח בנפשו וכספו הוחזר לנגזל. אך מה יהיה עם העני דידן? איך יבוא הוא על תיקונו? ואמר הבעש"ט הק' בלשונו: אויך איך דער בעש"ט ווייסט נישט, ווייל נאר דער אויבערשטער ווייסט ווי אזוי דער עני גייט באקומען זיין תיקון [אף אני הבעש"ט אינו יודע, כי רק הקב"ה בעצמו יודע איך יבוא עני זה על תיקונו].

כל זה סיפר הגה"ק מצאנו לפני אב"ד קאליש, בהוסיפו: על דרכי הקב"ה אין צריך לדאוג, כי יש חשבון מדוקדק לכל אשר נעשה...

חי חי יודוך וישבתוך

הרה"ק רבי מרדכי מעכוויטש זיע"א אמר לבנו הרה"ק רבי נח זיע"א: שעה שהבעש"ט הקדוש אמר ישבתך, נחלק הדיקנא קדישא שלו מגודל יראתו ל"ג שורות כנגד י"ג השבחים. והפטיר הרה"ק: ראה נא לאיזו מדרגה נשגבה יכול בשר ודם להגיע.

ועוד נמצא כתוב בספרים הקדושים, שכמו שהיה הבעש"ט יכול לתקן נשמות הנמצאות בחי, ואפילו בדומם, כך היה יכול להחיות את החי ואת הדומם. וכן איתא בספר הקדוש "בית אהרן" (פרשת בא) שבשעה שאמר "קבלת שבת" נעמדו העיזים שעמדו שם על שתי רגליהם האחוריות. והוסיף על זה אחד מזקני סקווירא כפי ששמע איש מפי איש, שהבעש"ט התהלך אז אחוז בשרעפי קדושה, וכל אימת שנתקרב אל העיזים, נעמדו על רגליהם. כך כמה

אנכי למגיד מזלאטשוב, אשר נוהג לספר מעשה מהבעש"ט בסעודה שלישית. פעם נמשכה הסעודה עד אשמורת הבוקר ושכחו מחמת כן לספר מעשה מהבעש"ט, ואני הזכרתי למורי ורבי שעדיין לא סיפרו ממנו מעשה, ועל-ידי שהזכרתי לו, נזכר וסיפר מעשה. והנה בוודאי היה לבעש"ט נחת רוח גדולה מזה, וכעת הדין נותן שיפעל בעדי לשוב אל חיותי. סיים הרה"ק בעל באר מים חיים זיע"א: טענתי זו שטענתי לפניו הועילה לי לשוב לחיותי.

זיע"א במחלה אנושה, עד שהרופאים לא מצאו לו תקווה וחשבו אותו לבר מינן. כעבור ימים מועטים, התחיל מצבו להשתפר, עד שחזר לאיתנו והבריא כאחד האדם.

אמר למקורביו: בהיותי בחוליי כבר ניטלה חיותי ממני, ועליתי לעולם העליון. שם מצאתי את הבעש"ט הק' והפצרתי בו שיפעל בעדי שאוכל להשאר עוד בזה העולם ולהוסיף עוד בקיום התורה והמצוות. אך הבעש"ט אמר לי: כבר נגזרה גזירה.

הפצרתי בו עוד בהוסיפי: הלא תלמיד

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פטרון השבוע

נדבת ידידינו החשוב
המסור בלו"ג להפצת השיעורים
הר"ר **יואל וואלדמאן** הי"ו
לרגל

שמחת הבר מצוה

לבנו היקר

כמר **מרדכי** גי"ו

יה"ר שיזכה לראות
הרבה נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח
ובכל אשר יפנה יצליח